

Riktlinjer för informationssäkerhet

Diarienummer: KS 2022-00397 1.3.1

Antagen: 2023-06-13-, § 138

Reviderad:

Dokumentansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumentet gäller för: Söderköpings kommun

Dokumentet gäller till och med: Tillsviare

Postadress

Söderköpings kommun
614 80 Söderköping

Besöksadress

Kommunhuset
Storängsallén 20

Kontakt

0121-181 00
kommun@soderkoping.se

Org.nr och webbplats

212000-0464
www.soderkoping.se

SÖDERKÖPING.SE

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Inledning	5
Riktlinjernas omfattning	5
Struktur och läsanvisningar	5
Dispenser och undantag	6
Om informationssäkerhet	6
Termer och definitioner	7
Kapitel A: Styrning av informationssäkerhet	10
Inledning	11
A1. Roller, ansvar och organisation	11
Grundprincip	11
Övergripande ansvar	11
Ansvar inom respektiveverksamhet	12
Medarbetares ansvar	12
Personuppgiftsansvar	12
Kommunarkivet	12
Systemägare ansvar	12
Ansvar i projekt	13
IT- och digitaliseringskontorets ansvar	13
IT-säkerhetssamordnare	13
Informationssäkerhet- och dataskyddssamordnare	13
Styrgrupp för informationssäkerhetsarbete	13
Informationssäkerhet- och dataskyddsgrupp	14
Kommunens revisorer	14
A2. Dokumentstruktur	14
A3. Informationsklassning	15
A4. Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)	16
A5. Personalsäkerhet	17
Före och i samband med anställning	17
Under anställning	18
Avslut eller ändring av anställning	18
A6. Leverantörsrelationer	19
A7. Efterlevnad och granskning	19
Internkontroll	19
Kapitel B: Informationssäkerhet för medarbetare	21
Inledning	22
Medarbetares ansvar för informationssäkerhet	22
Skyldighet att rapportera incidenter och brister	22
B1. Säkert beteende	23
B2. Lösenord	24
B3. Enheter	25
Särskilda regler för smarta telefoner och surfplattor	26
B4. Skadlig kod	27
Spridning av skadlig kod	27
B5. Internet och sociala medier	28

B6. E-post	28
B7. Lagring och säkerhetskopiering	30
B8. Spårbarhet och loggning	30
Kapitel C: Informationssäkerhet i verksamhet	31
Inledning	32
Roller och ansvar	32
C1. Dokumentation av informationssäkerhet	32
C2. Informationsklassning och systemklassning	33
C3. Behörighetshantering och loggning	34
Behörighetstilldelning	34
Ansvar för behörighetstilldelning	35
Rutiner för behörighetsförvaltning och revision	35
Logghantering	35
Riktlinjer för behörighetshantering och loggning	35
C4. Ändringshantering	36
C5. Användarinstruktioner	36
C6. Risk- och sårbarhetsanalyser	37
C7. Incidenthantering	37
C8. Kontinuitetshantering	38
C9. Kontroll av IT-tjänst	39
Kapitel D: Informationssäkerhet i IT-miljön	40
Inledning	41
Roller och Ansvar	41
IT-säkerhetsansvarig	41
Roller i den IT-nära förvaltningen	42
Objekt/system-ägare IT	42
Tekniska systemförvaltare	42
D1. Hantering av tillgångar	42
Identifiering av IT-resurser och tilldelning av ägare	42
Klassning av IT-resurser	42
Användningsinstruktioner	43
D2. Styrning av åtkomst	44
Identifiering och autentisering	44
Reglering av åtkomsträttigheter	45
Säkerhetsloggning	47
D3. Kryptering	48
D4. Fysisk och miljörelaterad säkerhet	48
Säkra utrymmen för IT resurser	49
Godsmottagning och lastning	49
Underhåll, reparation och avveckling	49
Skydd av utrustning	50
Elförsörjning	50
D5. Driftsäkerhet	51
Driftsrutiner	51
Skydd mot skadlig kod	52
Säkerhetskopiering	53
Loggning och övervakning	54

Hantering av tekniska sårbarheter	55
D6. Kommunikationssäkerhet	55
Nätverkssäkerhet	55
Informationsöverföring	57
D7. Anskaffning och utveckling av IT-resurser	57
Säkerhetskrav på IT-resurser	57
Säkerhetskrav vid upphandling av IT-stöd	58
Säkerhet vid systemutveckling	60
Säkerhetskrav vid test	60
D8. Incidenthantering	61
Krisorganisation och krisplan	63
D9. Kontinuitetshantering	63
D10. Granskning och kontroll	64

Inledning

Söderköpings kommuns informationssäkerhetspolicy innehåller kommunens viljeinriktning och övergripande principer avseende informationssäkerhetsarbetet i kommunen. Riktlinjer för informationssäkerhet konkretiserar informationssäkerhetspolicyen och innehåller mer detaljerad information och regler för hur information får hanteras i kommunen.

Detta dokument grundar sig på den vedertagna standardserien för informationssäkerhet, SS- ISO/IEC 27000.

Riktlinjernas omfattning

Riktlinjer för informationssäkerhet innehåller information och regler gällande säkerhet vid all hantering av information inom Söderköpings kommun.

Riktlinjerna gäller för kommunens samtliga verksamheter. Kommunala bolag ska så långt det är möjligt utifrån aktiebolagslagen följa dessa riktlinjer. För kommunala verksamheter finns det inte utrymme att besluta om lokala regler som avviker från dessa riktlinjer.

Struktur och läsanvisningar

Dokumentet är uppdelat i fyra kapitel (A-D) vilka riktar sig till olika målgrupper.

Kapitel	Innehåll	Primär målgrupp	Sidor
A Styrning av informationssäkerhet	Ansvarsfördelning för informationssäkerhet. Information och riktlinjer för hur arbetet med informationssäkerhet ska bedrivas.	Alla som arbetar med IT- och informationssäkerhet	10
B Informationssäkerhet för medarbetare	Information och riktlinjer för hur information och IT ska hanteras i olika situationer.	Alla medarbetare	21
C Informationssäkerhet i verksamhet och förvaltning	Information och riktlinjer för informationssäkerhet i förvaltningsobjekt som till exempel system och grupper av system.	Informationsägare, systemägare	31
D Informationssäkerhet i IT- miljö	Information och riktlinjer för hur information och IT ska hanteras inom IT-miljön, dvs. IT-säkerhet.	Chefer och medarbetare på IT-avdelningen	40

Varje kapitel består av information och riktlinjer som är obligatoriska. Riktlinjerna är numrerade och i tabellform. Med konfidentiell information avses information som endast får vara tillgänglig för medarbetare som har särskild behörighet att hantera informationen, exempelvis sekretessbelagd

information, känsliga personuppgifter, patientjournaler m.m. Denna typ av information kräver mer långtgående säkerhetsåtgärder och är markerad med dubbellinje.

Riktlinjer för utformning av lösenord	
B.3.5	Enheter ska låsas med lösenord.
B.3.6	Konfidentiell information måste vara krypterad på mobila enheter.

Dispenser och undantag

Ansökan om dispens och undantag från dessa riktlinjer ställs till kommunens informationssäkerhet- och dataskyddsamordnare. Beslut om godkännande fattas av kommunens säkerhetschef och IT- och digitaliseringschef i samråd med berörda.

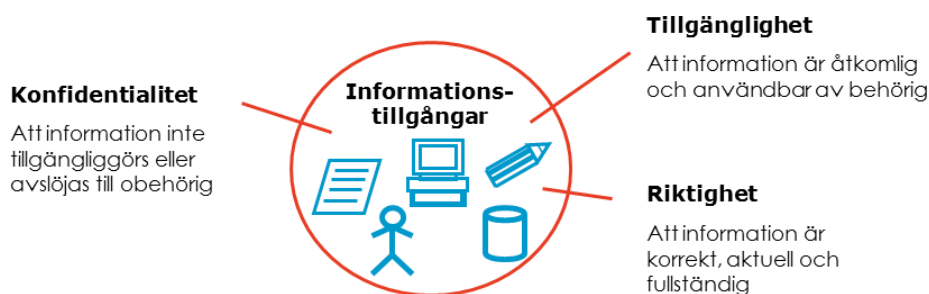
Undantag och dispenser är inte permanenta utan ska ha en giltighetstid som bedöms från fall till fall. Efter att giltighetstiden passerat ska en ny begäran om dispens göras.

Om informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar om att skapa och upprätthålla lämpligt skydd av information. Detta innefattar information i alla dess former; text, ljud, bilder, film osv, och oavsett hur information lagras, bearbetas och kommuniceras. Det kan vara med stöd av IT, papper eller direkt av oss människor i form av tal. Medan IT-säkerhet fokuserar på säkerhet i IT-baserad informationshantering handlar informationssäkerhet alltså om all information, oavsett form.

Detta inkluderar förutom information i IT-system även pappersbaserad information och information som finns i våra huvuden

Information och de resurser som används för att hantera information benämns informationstillgångar. Informationssäkerhet utgörs av tre aspekter; att informationstillgångar ska vara konfidentiell, riktig och tillgänglig (se Figur 1).

Figur 1 Om informationssäkerhet

Olika typer av händelser (incidenter), som kan vara avsiktliga eller oavsiktliga, kan försämra konfidentialiteten, riktigheten eller

tillgängligheten hos informationstillgångar. Information kan på ett oönskat sätt till exempel stjälas, raderas, förändras eller göras otillgänglig.

En viss informationsmängd har krav på sig gällande de tre aspekterna som kan vara interna eller härledas från rättsliga krav eller förväntningar och behov från externa aktörer. Rättsliga krav i form av lagar, förordningar, föreskrifter och avtal ställer krav på en verksamhets informationshantering som ofta inbegriper krav på informationens konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Dessutom har ofta externa aktörer behov och förväntningar som påverkar organisationens informationssäkerhet.

Vad som är lämplig nivå av skydd för en viss informationsmängd beror på dessa krav, hotbild, och i vilka situationer informationen hanteras – hur den lagras, bearbetas, kommuniceras osv.

Termer och definitioner

Term	Definition
Autentisering	Verifiering av att en användare eller IT-resurs är den som den utger sig för att vara.
Behandling av personuppgifter	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som någon vidtar med personuppgifter, vare sig det görs på automatiserad väg eller inte.
Behörighet	Tilldelade rättigheter att använda information eller en IT- resurs på ett specificerat sätt.
Data	Representation av fakta i form av till exempel tecken eller signaler som är lämpad för överföring, tolkning eller bearbetning av människor eller av automatiska hjälpmedel.
Hot	Möjlig oönskad händelse med negativa konsekvenser för verksamheten.
Information	Innebörd i data, d.v.s. data tolkad av människor.
Informationsklassning	Att genom klassificering identifiera skyddsbehovet för en viss informationsmängd.
Informationssäkerhet	Konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet hos information.
Informationssäkerhetsincident	En eller flera händelser som kan tänkas få allvarliga konsekvenser för verksamheten och hota informationssäkerheten
Informationssäkerhetspolicy	Organisationens viljeinriktning med informationssäkerhet uttryckt av dess ledning.

Informationstillgång	Information som är av värde för organisationen, och även de resurser som hanterar den, exempelvis människor, papper, mjukvara, hårdvara och immateriella tillgångar (till exempel rykte).
IT-resurs	IT-baserad komponent som hanterar information, till exempel system, verktyg, tjänster och infrastruktur i form av mjuk- och/eller hårdvara.
IT-säkerhet	Säkerhet i IT-resurser för att uppnå och upprätthålla informationssäkerhet.
Konfidentialitet	Att information inte tillgängliggörs eller avslöjas till obehörig.
Konfidentiell information	Information som endast får vara tillgänglig för medarbetare som har särskild behörighet att hantera informationen, exempelvis sekretessbelagd information, känsliga personuppgifter m.m
Känsliga personuppgifter	Uppgifter som avslöjar etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, uppgifter som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning samt genetiska och biometriska uppgifter. Patientuppgifter är känsliga uppgifter.
Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)	Ett administrativt ledningssystem som syftar till att upprätta, införa, driva, övervaka, granska, underhålla och förbättra organisationens informationssäkerhet.
Personuppgifter	All slags information som direkt eller indirekt kan knytas till en fysisk person som är i livet. Bild- och ljuduppgifter om en identifierbar fysisk person räknas som personuppgifter, även om inga namn nämns. Krypterade uppgifter och olika slag av elektroniska identiteter är också personuppgifter om de direkt eller indirekt kan kopplas till fysiska personer som är i livet.
Personuppgiftsansvarig	Personuppgiftsansvarig(PuA) är den som bestämmer för vilka ändamål uppgifterna ska behandlas och hur behandlingen ska gå till. Respektive nämnd och styrelse är personuppgiftsansvarig i en kommun
Riktighet	Att information är korrekt, aktuell och fullständig.
Risk	Produkten av sannolikheten och konsekvensen att ett hot realiseraras.
Sekretess	Information som inte ska lämnas ut och bli allmänt tillgänglig.

	Sekretessbelagd uppgift innebär tystnadsplikt för den som har eller har fått befattning om uppgiften.
Spårbarhet	Entydig härledning av utförda aktiviteter till en identifierad användare eller IT-resurs.
Tillgänglighet	Att information är åtkomlig och användbar av behörig.

A

Kapitel A: Styrning av informationssäkerhet

Inledning

Detta kapitel beskriver och reglerar hur arbetet med informationssäkerhet ska bedrivas i Söderköpings kommun. Målgruppen för detta kapitel är de som arbetar med informations- och IT-säkerhet eller har ansvar för informationssäkerhet.

Den primära målgruppen för detta kapitel är de som arbetar med informations- och IT-säkerhet eller har ansvar för informationssäkerhet i förvaltningsobjekt, projekt, processer eller andra verksamheter.

Kapitlet kan även vara informativt för andra som är intresserade av hur arbetet med informationssäkerhet bedrivs i Söderköpings kommun, exempelvis sådana som arbetar med ledning och styrning av andra närliggande områden och processer som exempelvis kvalitet och annan säkerhet.

A1. Roller, ansvar och organisation

Grundprincip

Ansvar för informationssäkerheten följer det ordinarie verksamhetsansvaret. Detta gäller från kommunledningen till den enskilde medarbetaren. Detta innebär att den som är ansvarig för en viss verksamhet (avdelning, enhet, process, projekt osv.) också är ansvarig för informationssäkerheten inom verksamhetsområdet.

Kommunens informationssäkerhets- och dataskyddsamordnare och övriga som arbetar specifikt med informationssäkerhet, IT-säkerhet eller andra relaterade frågor fungerar som stöd till medarbetare, verksamheter och kommunens ledning för att kunna ta ansvaret för informationssäkerheten.

Övergripande ansvar

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål och principer för informationssäkerhetsarbetet genom en kommunövergripande informationssäkerhetspolicy.

Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för kommunens informationssäkerhet och ska följa upp efterlevnaden av kommunens informationssäkerhetspolicy. Kommunstyrelsen ansvarar för samordningen av informationssäkerhetsarbetet i kommunen.

Kommundirektören har från kommunstyrelsens i uppdrag att sörja för att informationssäkerhetsarbetet bedrivs så effektivt som möjligt i linje med den av fullmäktige fastställda informationssäkerhetspolicy och av kommunstyrelsen fastställda riktlinjer. Kommundirektören ansvarar för att övergripande tillämpningsanvisningar utarbetas och hålls aktuella i enlighet med policy och riktlinjer.

Kommundirektören har ansvar för att informationssäkerhetsarbetet bedrivs

Ansvar inom respektive verksamhet

Varje nämnd är ansvarig för informationssäkerheten inom sitt verksamhetsområde, informationssäkerhetsansvaret kan inte delegeras.

Nämnd eller den de utser kan vid behov besluta om instruktioner och rutiner som kompletterar de centrala riktlinjerna för informationssäkerhet. Till exempel instruktioner och rutiner för verksamhetssystem eller andra informationstillgångar.

Verksamhetsansvarig, oavsett nivå, ansvarar för informationssäkerheten inom sin verksamhet. Det åligger varje verksamhetsansvarig att se till att medarbetarna efterlever riktlinjer, har ett säkerhetsmedvetande och tillräcklig förståelse och kunskap för att en erforderlig informationssäkerhet i verksamheten kan uppnås. Ansvaret omfattar även att tillgängliga tjänster/processer/system används på de sätt som är avsedda.

Medarbetares ansvar

Alla medarbetare inom verksamheten har ett ansvar för verksamhetens informationssäkerhet. Varje anställd ska i eget arbete följa riktlinjer för informationssäkerhet samt eventuella verksamhetsspecifika regler. Varje anställd har även skyldighet att rapportera informationssäkerhetsrelaterade brister och incidenter. Om någon enskild befattningshavare ändå bryter mot gällande styrdokument bär vederbörande själv ansvaret för sitt handlande.

Personuppgiftsansvar

Kommunstyrelsen och övriga nämnder är personuppgiftsansvariga inom respektive verksamhetsområde och ska utse personuppgiftsombud. Som personuppgiftsansvariga har de det yttersta ansvaret för all behandling av personuppgifter inom sitt verksamhetsområde även om den personuppgiftsansvarige har utsett ett personuppgiftsombud. Om behandlingen sker i strid med personuppgiftslagen eller andra bestämmelser kan den personuppgiftsansvarige ställas till ansvar, oavsett om denne haft uppsåt att handla i strid med lagen eller varit oaktsam.

Kommunarkivet

Kommunarkivet har tillsynsansvar för att informationen hanteras enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen, arkivlagen och offentlighets- och sekretesslagen, samt kommunens interna styrdokument rörande informationens långsiktiga hantering och bevarande.

Systemägare ansvar

Systemägare ansvarar för att objekt efterlever informationssäkerhetspolicy och riktlinjer för informationssäkerhet. Informationssäkerhetsansvar hos övriga roller inom förvaltningsorganisationen beskrivs i Kapitel C.

Förvaltningschef är på nämnden/styrelsens vägnar ytterst ansvarig för system/objekt inom sin verksamhet. Förvaltningschef kan utse någon annan inom sin verksamhet till system-/objektägare.

Ansvar i projekt

Utsedd projektägare säkerställer att informationssäkerhetsfrågorna beaktas och ansvarar för fastställande av informationssäkerhetsklassning i projektet. Projektledaren tillsammans med styrgrupp ansvarar för informationssäkerheten beaktas och efterlevs under hela projektiden. Under projektets gång ska styrgruppen följa upp hanteringen av de säkerhetsrelaterade frågorna.

IT- och digitaliseringskontorets ansvar

IT-och digitaliseringskontoret ansvarar för att säkerheten i kommunens IT-miljö som tjänster, processer, system, infrastruktur, verktyg etc. motsvarar verksamhetens krav, legala krav samt informationssäkerhetspolicyn och riktlinjerna för informationssäkerhet.

IT-säkerhetssamordnare

IT- och digitaliseringskontoret ska ha en funktion som ansvarar för IT-säkerhet benämnd IT-säkerhetssamordnare. Denne har det övergripande ansvaret att säkerställa säkerheten i Söderköpings kommuns IT-miljö och är stödjande vid kravställning gentemot externa aktörer. Rollen IT-säkerhetssamordnare beskrivs utförligare i Kapitel D.

Informationssäkerhet- och dataskyddssamordnare

Det ska finnas en utpekad informationssäkerhet- och dataskyddssamordnare i kommunen. Informationssäkerhet- och dataskyddssamordnaren leder och samordnar kommunens informationssäkerhetsarbete.

Informationssäkerhet- och dataskyddssamordnaren ansvarar för följande:

- att kommunens styrande dokument inom området är aktuella
- att utveckla och förvalta metoder, vägledningar och annat stödmaterial inom informationssäkerhetsområdet
- öka informationssäkerhetsmedvetandet inom kommunen, till exempel genom rådgivning och utbildning
- att stödja verksamheterna i frågor som rör informationssäkerhet
- kontroll och uppföljning av informationssäkerheten i kommunen
- omvärldsbevakning inom informationssäkerhetsområdet
- sammankallar kommunens informationssäkerhets- och dataskyddsgrupp
- administrerar SKR:s KLASSA-verktyg

Styrgrupp för informationssäkerhetsarbete

Kommunledningsgruppen (KLG) utgör styrgrupp för informationssäkerhet.

Andra funktioner som till exempel informationssäkerhet och dataskyddssamordnare, teknisk systemförvaltare kan bjudas in för hantering av enskilda frågor.

Kommunledningsgruppen ska följa upp informationssäkerhetsarbetet 1-2 gånger per år.

Informationssäkerhet- och dataskyddsgrupp

I kommunen ska finnas en informationssäkerhets- och dataskyddsgrupp för samordning och uppföljning av förvaltningarnas informationssäkerhet och dataskyddsarbete. Gruppen leds av informationssäkerhet- och dataskyddsamordnare. Representanter för kommunens förvaltningar ska ingå i gruppen, lämpligtvis systemförvaltare och tekniska systemförvaltare.

Kommunens revisorer

Kommunens revisorer utför kontroll av informationssäkerheten inom ramen för ordinarie revisioner.

A2. Dokumentstruktur

Följande dokument är centrala för Söderköpings kommuns arbete med informationssäkerhet:

- Informationssäkerhetspolicy
- Riktlinjer för informationssäkerhet
- Nulägesanalys för informationssäkerhet
- Handlingsplan för informationssäkerhet

Informationssäkerhetspolicy och Riktlinjer för informationssäkerhet riktar sig till alla medarbetare inom Söderköpings kommun.

- Informationssäkerhetspolicyn är ett övergripande dokument som uttrycker kommunens viljeinriktning med informationssäkerhet. Beslutas av kommunfullmäktige och uppdateras vid behov.
- Riktlinjer för informationssäkerhet innehåller regler för hantering av information. Beslutas av kommunstyrelsen och uppdateras vid behov

Handlingsplan för informationssäkerhet och Nulägesanalys för informationssäkerhet riktar sig främst till de som arbetar med styrning av informationssäkerhet i Söderköpings kommun.

Nulägesanalysen är en genomlysning av informationssäkerheten i Söderköpings kommun innefattande hotbild, skyddsnivåer, kommunens inriktning och interna och externa krav. Analysen ska genomföras grundligt vart fjärde år och vid behov justeras löpande beroende på förändringar i kommunen eller externt. Analysen ligger till grund för hur arbetet med informationssäkerhet ska bedrivas och innehåll och utformning av de övriga dokumenten.

Handlingsplaner för informationssäkerhet ska tas fram årligen och innehålla konkreta mål och åtgärder baserade på nulägesanalysen.

Modeller, metoder, vägledningar och andra stöddokument kan tas fram centralt för att stödja arbetet med informationssäkerhet på olika nivåer

och att underlätta tillämpningen efterlevnaden av informationssäkerhetspolicyn och riktlinjerna för informationssäkerhet.

Riktlinjer för dokumentstruktur för informationssäkerhet	
A.2.1	Söderköpings kommuns informationssäkerhet ska analyseras i en Nulägesanalys för informationssäkerhet. Analysen ska genomföras minst vart fjärde år och ska ligga till grund för hur arbetet med informationssäkerhet ska bedrivas och innehåll och utformning av övriga styrande dokument.
A.2.2	Årliga handlingsplaner för informationssäkerhet ska tas fram baserade på nulägesanalysen.
A.2.3	Det ska finnas en för Söderköpings kommun övergripande informationssäkerhetspolicy som uttrycker ledningens viljeinriktning med informationssäkerhet.
A.2.4	Det ska finnas kommunövergripande riktlinjer för informationssäkerhet som konkretiserar informationssäkerhetspolicyn och som riktar sig till relevanta målgrupper.
A.2.5	Det ska finnas modeller, metoder, vägledningar och andra stöddokument som stödjer olika gruppers efterlevnad av informationssäkerhetspolicyn och riktlinjerna för informationssäkerhet.

A3. Informationsklassning

Informationsklassning är en grundläggande komponent i informationssäkerhetsarbetet. Informationsklassning innebär att verksamheter klassar sina informationstillgångar utifrån interna och externa krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Genom att klassa information kan verksamheter identifiera känslig och kritisk information och säkerställa att denna får lämpligt skydd, ibland också för att undvika att information får onödigt överskydd.

Klassning av information ska ske utifrån rättsliga krav som lagar och föreskrifter, men även interna krav på informationens värde, känslighet och betydelse för Söderköpings kommuns verksamheter.

I den vägledande standarden SS-ISO/IEC 27002 rekommenderas att man ska ta fram en organisationsgemensam modell för informationsklassning. En sådan modell definierar nivåer av skyddskrav kopplat till de tre aspekterna konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet så att information kan klassas på ett enhetligt sätt i hela organisationen.

I Söderköpings kommun använder vi SKR:s modell KLASSA ver 4 eller högre.

Med konfidentiell information avses information som endast får vara tillgänglig för medarbetare som har särskild behörighet att hantera informationen, exempelvis sekretessbelagd information, känsliga personuppgifter, patientjournaler m.m. Denna typ av information kräver mer långtgående säkerhetsåtgärder.

Riktlinjer för informationsklassning	
A.3.1	Söderköpings kommun ska ha en gemensam modell för informationsklassning.
A.3.2	Söderköpings kommuns modell (SKR Klassa) för informationsklassning ska tillämpas för kravställning på informationssäkerhet. Information ska klassas i enlighet med modellen och krav på säkerhetsåtgärder ska kopplas till de olika nivåerna i klassningsmodellen.

A4. Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)

I Söderköpings kommuns informationssäkerhetspolicy anges att kommunens informationssäkerhetsarbete ska vara systematiskt och att det ska bygga på den vedertagna standardserien ISO/IEC 27002¹ med strävan att ett ledningssystem för informationssäkerhet integreras i kommunens styrning.

Standarderna i serien utgår från ett verksamhetsdrivet och riskorienterat arbete med informationssäkerhet, i motsats till ett teknikdrivet. Utgångspunkten är också att det är information som ska skyddas, utifrån de tre aspekterna konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet, medan IT är sekundära resurser som används för att hantera informationen.

Att standardserien är så etablerad och spridd innebär fördelar. Förutom att man tar tillvara samlade kunskaper och erfarenheter från hela världen så använder man ett gemensamt ramverk och en gemensam terminologi som underlättar vid kommunikation och samverkan med andra aktörer, exempelvis i samband med utbildning, revisioner och upphandlingar.

Eftersom kommunen och dess omvärld är i ständig förändring är informationssäkerhetsbehovet dynamiskt och måste ständigt anpassas till exempelvis organisationsförändringar, nya lagar, nya hotbilder och strömningar i samhället. Det räcker därför inte att skapa en skydd som svarar mot interna och externa förutsättningar idag, eftersom dessa kan se annorlunda ut i morgon.

Ett systematiskt arbete med informationssäkerhet med ett LIS syftar i stort till att informationssäkerheten över tid anpassas efter interna och externa förutsättningar, och som därigenom upprätthåller en lämplig skyddsnivå över tid.

I Söderköpings kommun har arbetet med att skapa ett LIS påbörjats i och med dessa riktlinjer där roller, ansvar och informationsklassning

¹ MSB tillhandahåller via SIS standarderna SS-ISO/IEC 27002:2022 - SS-ISO/IEC 27001:2017 kostnadsfritt en licens till kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och regioner för att underlätta det systematiska informationssäkerhetsarbetet

är viktiga element. Att planera och införa ett LIS kommer dock att fortgå under de kommande åren.

I Söderköpings kommun har arbetet med att skapa ett LIS påbörjats i och med dessa riktlinjer.

Riktlinjer för ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)	
A.4.1	Söderköpings kommun ska införa samt underhålla ett ledningssystem för informationssäkerhet.

A5. Personalsäkerhet

Söderköpings kommuns personal hanterar dagligen information, manuellt eller med stöd av IT. Många funktioner kommer i kontakt med och hanterar kritisk och känslig information, därför är det viktigt att personalen får information och utbildning om informationssäkerhet. Det är även viktigt att det finns rutiner i samband med anställning, förändring och avslut av anställning.

Före och i samband med anställning

Bakgrundskontroll av sökande till tjänster i Söderköpings kommun ska ske genom verifiering av sökandes meritförteckning, till exempel genom kontakt med referenspersoner och bekräftelse av lämnade akademiska och yrkesmässiga kvalifikationer.

Lagsstiftningen om registerkontroll för skydd av barn och unga ska följas. ID-kontroll ska ske vid anställning.

För befattningar som har betydelse för rikets säkerhet och omfattas av Säkerhetsskyddslagen (2018:585), ska det i anställningsförfarandet genomföras en säkerhetsprövning.

Säkerhetsprövningen ska genomföras innan en person genom anställning eller på annat sätt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet. Säkerhetsprövningen administreras av kommunledningskontoret säkerhetsenhet. Hur kontrollen ska gå till återfinns i riktlinje för säkerhetsskydd.

Alla bakgrundskontroller ska ta hänsyn till gällande lagstiftning rörande hantering av personuppgifter.

Nyanställda ska informeras om ansvar och skyldigheter kopplade till informationssäkerhet och genomgå utbildning i informationssäkerhet. Alla anställda som får tillgång till konfidentiell information ska underteckna ett sekretessavtal som även ska gälla efter avslut av anställning.

Riktlinjer för personalsäkerhet före och i samband med anställning	
A.5.1	Bakgrundskontroll av sökande ska göras före anställning där sökandes meritförteckning verifieras.

A.5.2	För befattningar som har betydelse för rikets säkerhet, och som omfattas av Säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska det i anställningsförfarandet genomföras en säkerhetsprövning.
A.5.3	Nyanställda ska informeras om ansvar och skyldigheter kopplade till informationssäkerhet och genomgå utbildning i informationssäkerhet.
A.5.4	Anställda som får tillgång till konfidentiell information ska underteckna ett sekretessavtal.

Under anställning

Medarbetare ska få lämplig utbildning för att kunna efterleva kommunens informationssäkerhetspolicy och riktlinjer för informationssäkerhet. Detta gäller även externa aktörer såsom exempelvis konsulter.

Roller som har särskilda uppgifter inom informationssäkerhet, till exempel inom IT-säkerhet eller förvaltningsorganisationen, ska få lämplig fortbildning inom området som är relevant för respektive befattning.

Om anställda bryter mot gällande informationssäkerhetsregler ska dessa ärenden hanteras på samma sätt som vid andra misskötselärenden.

Riktlinjer för personalsäkerhet under anställning	
A.5.4	Alla medarbetare ska få lämplig utbildning för att kunna efterleva kommunens informationssäkerhetspolicy och riktlinjer för informationssäkerhet. Detta gäller även externa aktörer såsom exempelvis konsulter.
A.5.5	Roller som har särskilda uppgifter inom informationssäkerhet ska få lämplig fortbildning inom området som är relevant för deras befattning.
A.5.6	Om anställda bryter mot gällande informationssäkerhetsregler ska dessa ärenden hanteras på samma sätt som vid andra misskötselärenden.

Avslut eller ändring av anställning

Vid avslut eller ändring av anställning kan ansvar och skyldigheter för informationssäkerhet fortsätta att gälla, exempelvis tystnadsplikt om den anställda haft tillgång till konfidentiell information. Chef ansvarar för att detta kommuniceras till den anställda vid anställning/tillträddande av roll.

Vid avslut eller ändring av anställning ska åtkomsträttigheter till information upphöra och återlämning av IT-resurser ske omgående.

Avlämnande chef ansvarar för att detta verkställs.

Riktlinjer för avslut eller ändring av anställning	
A.5.7	Ansvar och skyldigheter för informationssäkerhet som förblir gällande efter avslut eller ändring av anställning ska definieras och kommuniceras vid anställningstillfället av ansvarig chef.
A.5.8	Vid avslut eller ändring av anställning ska åtkomsträttigheter till information upphöra och återlämning av IT-resurser ske omgående.

A6. Leverantörsrelationer

Det ska finnas en vägledning med informationssäkerhetskrav som ska baseras på Söderköpings kommuns modell för informationsklassning. Kravkatalogen ska kunna användas som stöd vid extern upphandling av IT-tjänster såsom system och molntjänster. En kravkatalog baserad på standarden SS-ISO/IEC 27002:2014 ska tas fram.

Det ska finnas en vägledning som beskriver hur en kontroll av en IT-tjänst ska genomföras. Den ska kunna användas som stöd inför användandet av en ny tjänst eller vid kontroll av en befintlig tjänst

Riktlinjer för upphandling av IT-resurser återfinns i avsnitt D7.

Riktlinjer för kontroll av IT-tjänst återfinns i avsnitt C9.

Riktlinjer för leverantörsrelationer	
A.6.1	Det ska finnas en vägledning med informationssäkerhetskrav som ska baseras på Söderköpings kommuns modell för informationsklassning. Vägledningen ska kunna användas som stöd vid extern upphandling av IT-tjänster.
A.6.2	Det ska finnas en vägledning för kontroll av IT-tjänst. Syftet med vägledningen ska vara att säkerställa att IT-tjänsten kan skydda verksamheten och dess information under hela dess livscykel.

A7. Efterlevnad och granskning

Efterlevnad av de styrande dokumenten Informationssäkerhetspolicy och Riktlinjer för informationssäkerhet ska följas upp. I praktiken innebär det främst att riktlinjerna för informationssäkerhet granskas och följs upp; att riktlinjerna efterlevs och att säkerhetsåtgärder införs och får avsedd verkan. I synnerhet gäller detta de särskilda säkerhetsåtgärder som gäller för information, objekt och IT-resurser med höga skydds krav.

Internkontroll

Granskning av efterlevnad av informationssäkerhet bör också genomföras av extern part, exempelvis på uppdrag av kommunrevisionen.

Sårbarheter och brister som upptäcks vid granskningar ska tas upp för åtgärdande i genomförandeplaner, till exempel systemförvaltningsplaner. Akuta sårbarheter och brister ska åtgärdas omedelbart. Rapportering av större sårbarheter och brister ska ske till styrgruppen för informationssäkerhet.

Granskning av IT-säkerhet för IT-resurser ska ske regelbundet för att kontrollera att inga uppenbara sårbarheter exponeras och att tillräcklig säkerhetsnivå upprätthålls. Detta regleras av riktlinjer i Kapitel D – Informationssäkerhet i IT-miljön (avsnitt D10).

Riktlinjer för efterlevnad och granskning av informationssäkerhet	
A.6.1	Efterlevnad gällande de styrande dokumenten Informationssäkerhetspolicy och Riktlinjer för informationssäkerhet ska följas upp genom internkontroll.
A.6.2	Söderköpings kommuns informationssäkerhet ska utsättas för oberoende extern granskning.

B

Kapitel B: Informationssäkerhet för medarbetare

Inledning

Detta kapitel vänder sig till alla medarbetare vid Söderköpings kommun. Riktlinjerna gäller även extern personal som har åtkomst till Söderköpings kommuns information, exempelvis inhyrda konsulter.

Riktlinjerna beskriver en medarbetares ansvar vid hantering av information i Söderköpings kommun och vilka regler som gäller. Kompletterande regler kan finnas lokalt då kommunen är en stor organisation med många skilda verksamheter. Dock får inte avvikelser ske från dessa riktlinjer utan tillstånd.

Kontakta ansvarig chef vid osäkerhet om vad som gäller.

Medarbetares ansvar för informationssäkerhet

Information är en viktig resurs för Söderköpings kommun och är av stor betydelse för alla kommunala verksamheter. Varje dag hanteras mängder av information som handlar om allt vi gör, exempelvis hemvård, socialtjänst, förskolor, grundskolor, gymnasium, bygglov, stadsplanering m.m. Information kan förekomma i olika former, muntlig, skriftlig eller finnas i IT-system. Informationens form kan vara i text, bild, symbol, film, geodata och ljud.

Viss information är känslig och måste skyddas från obehöriga att ta del av. Det handlar ofta om hänsyn till den personliga integriteten och för att undvika att enskilda individer kommer till skada. Det finns en hel del lagar och föreskrifter som kommunen måste leva upp till, och privatpersoner, företag och andra har förväntningar och behov på att kommunen hanterar information på ett säkert sätt. Informationssäkerhet handlar om att skapa och upprätthålla lämpligt skydd för att motsvara dessa krav.

Kommunen ska uppfylla lagar och regler kring informationssäkerhet, likaså uppfylla och motsvara privatpersoners, företags och andra organisationers förväntningar och behov kring att kommunen hanterar information på ett säkert sätt. Medarbetares kunskap och medvetenhet kring informationssäkerhet utgör en viktig del av kommunens informationssäkerhetsarbete.

Söderköpings kommun ställer krav på att medarbetare följer dessa riktlinjer för informationssäkerhet. Chefer har ett ansvar att delge information och utbildning i informationssäkerhetsfrågor till sina medarbetare

Om du bryter mot riktlinjer för informationssäkerhet följer Söderköpings kommun reglerna enligt lagar och avtal. Misskötselärenden hanteras enligt kommunens ordinarie hantering. Lagbrott polisanmäls.

Skyldighet att rapportera incidenter och brister

Samtliga medarbetare har skyldighet att rapportera incidenter eller brister som misstänks kunna medföra negativ påverkan på Söderköpings kommuns information.

Det kan röra sig om till exempel

- IT-angrepp/intrång
- Skadlig kod
- Oskyddad känslig information
- Brister i efterlevnad av dessa riktlinjer för informationssäkerhet

Incidenter och brister ska rapporteras till servicedesk och/eller närmaste chef. Beroende på incidentens art gör chef en bedömning om vidare eskalering av frågan.

Medarbetare som har upptäckt incidenter eller svagheter där brott misstänks föreligga, ska dock inte själva försöka bevisa sådana då det kan försvåra framtida utredningar.

B1. Säkert beteende

Oavsett om du hanterar information digitalt, muntligt eller i pappersform, är din egen informationssäkerhet beroende av ditt beteende. Ett första steg mot ett säkrare beteende är att skaffa sig kunskap om risker och om informationens värde.

Ett säkert beteende kan exempelvis handla om att aldrig lämna ut koder eller lösenord, att inte lämna ut personliga uppgifter utan att vara säker på mottagarens avsikter, att låsa datorn då du lämnar din arbetsplats eller att tänka på vad man pratar om i mobiltelefonen då man åker kollektivtrafik. Särskilt försiktig behöver du vara vid hanteringen av konfidentiell information.

Med konfidentiell information avses information som endast får vara tillgänglig för medarbetare som har särskild behörighet att hantera informationen, exempelvis sekretessbelagd information, känsliga personuppgifter, patientjournaler m.m.

Riktlinjer för muntlig information	
B.1.1	Konfidentiell information har en begränsad krets av behöriga. Detta måste beaktas så att inte obehöriga kan höra sådan information på arbetsplatsen, både i arbetssituationer men även i informella sammanhang, till exempel vid fikabordet. Man ska enbart tala i stängda utrymmen och även försäkra sig om att fysiska samtal eller telefonsamtal inte hörs i intilliggande rum.
B.1.2	Endast öppen information ska kommuniceras hörbart utanför arbetsplatsen, exempelvis vid fysiska samtal på tåget, eller i telefonsamtal i kassakön. Konfidentiell information får överhuvudtaget inte kommuniceras muntligt i publika lokaler.

Riktlinjer för information på skärmar och i pappersform	
B.1.3	Skriftligt material som innehåller konfidentiell information får inte ligga framme så att obehöriga kan läsa den. Materialet ska låsas in i godkända skåp när man lämnar arbetsplatsen, även för kortare stunder.

B.1.4	Konfidentiell information på datorskärmen ska vara skyddad från obehöriga. Skärmen ska läsas när man lämnar datorn, även för en kortare stund.
B.1.5	Besökare får inte vistas utan uppsikt i lokaler där konfidentiell information kan finnas. Mottagare av besök ansvarar för besökare så länge de befinner sig i kommunens lokaler. Obekanta personer i sådana lokaler ska tillfrågas vem de söker och hjälpas tillrätta.
B.1.6	Vid fysisk posttjänst ska förslutna brev användas för intern information och rekommenderade försändelser ska användas om brev innehåller konfidentiell information.
B.1.7	Då konfidentiell information överförs via fax ska man försäkra sig om att man har rätt nummer (till exempel använda sig av kortnummer) och att mottagarens fax är övervakad under överföringstillfället. Man ska inte lämna faxen innan överföringen är klar.
B.1.8	Vid utskrift ska dokument omgående hämtas upp ur skrivare. Vid utskrift av konfidentiell information ska utskriften övervakas så att man är säker på att ingen obehörig kan läsa informationen. Utskrift av konfidentiell information får endast göras mot skrivare som har funktionen säkra utskrifter.

B2. Lösenord

För inloggning i Söderköpings kommuns IT-system används användar-ID och lösenord. Lösenorden är personliga och ska inte göras kända för andra. Om en obehörig får tillgång till ditt lösenord och användar-ID kan personen utföra aktiviteter i ditt namn.

Du får en notis om byte av lösenord vid inloggning till din dator. Du kan även när som helst själv byta ditt lösenord.

För att skydda intern eller konfidentiell information används användar-ID och lösenord, därför är det av vikt att följa nedanstående riktlinjer för skapande och hantering av lösenord. Ett lösenord ska vara ”starkt”, det vill säga svårt att gissa för någon annan. Det ska därför inte kunna förknippas med dig som person, och dessutom ha en viss längd och komplexitet.

Vid behov kan enskilda riktlinjer gälla för verksamhetskritiska system.

Krav på lösenord:

Riktlinjer för utformning av lösenord	
B.2.1	Lösenord ska vara av adekvat längd och av komplex karaktär, minst åtta tecken långt, gärna längre.
B.2.2	Lösenord ska innehålla minst en gemen, en versal och en siffra.
B.2.3	Åtta generationer av användares tidigare lösenord sparas så att de måste använda ett nytt, unikt, lösenord när de ändrar.
B.2.4	Lösenord ska bytas efter 180 dagar om inte annat anges.

Tips på bra lösenord som är enkla att minnas är att tänka ut en mening. Justera sedan stora och små bokstäver och bilda lösenordet. Exempel:

Mening: ”Klockan 10 går två bilar till Linköping

Lösenord: " K10g2btL"

Riktlinjer för hantering av lösenord	
B.2.5	Lösenord ska inte vara synliga. Lösenordet ska hanteras som en värdehandling och inte ligga framme uppskriven på en lapp. Bäst är att förvara lösenord endast i minnet.
B.2.6	Samma lösenord ska inte användas privat och i jobbet. Olika lösenord ska användas för olika tjänster på webben även om de är jobbrelaterade. På så vis minskas riskerna att någon kommer åt information.
B.2.7	Lösenord ska bytas regelbundet. Var 180:e dag tvingas användare till byte av lösenord till sitt användarkonto. Om man arbetar i system där lösenordsbyte inte är tvingande, ska man ändå byta ut lösenordet några gånger om året. Lösenord ska bytas direkt om misstanke finns att det har röjts.
B.2.8	Lösenord får inte delas. Lösenord är personliga och ska inte delas mellan kollegor. Man kan i så fall bli ansvarig för något som någon annan har gjort. I de fall en dator delas av flera, ska ändå personliga inloggningar göras. Detta är viktigt för spårbarheten, för att kunna veta vem som har gjort vad i systemen.
B.2.9	Automatisk minnesfunktion för lösenordet bör inte användas. Om man loggar in på webbsidor så bör man inte låta webbläsare spara lösenordet, utan alternativet ”Nej” ska väljas om man får en sådan fråga. Detta är särskilt viktigt då en dator delas av flera. Webbläsare har funktioner för att i efterhand ta bort webbhistorik/ta bort lösenord, vilken kan användas om man är osäker på om lösenord har lagrats.
B.2.10	Användarkonto läses tillfälligt efter fem misslyckade inloggningsförsök.
B.2.11	Användarkonton med höga behörigheter och därmed åtkomst till konfidentiell information rekommenderas att använda sig av 2-faktorsautentisering.

B3. Enheter

IT-utrustning som tillhandahålls av Söderköpings kommun kan vara stationär eller mobil. Med mobil enhet menas bärbar dator (laptop), USB-minne, CD/DVD-skiva, extern hårddisk, smart telefon och surfplatta. Applikationsspecifika datorer, mobiler eller surfplattor, kan ha specifika riktlinjer utöver dessa som presenteras här.

Riktlinjer för hantering av enheter	
B.3.1	Enheter som tillhandahålls av Söderköpings kommun är personliga arbetsredskap och får inte lånas eller överlåtas om det inte är enheter som delas av flera.
B.3.2	Uppsatta säkerhetsinställningar i enheter får inte ändras.
B.3.3	Endast godkända programvaror får installeras på enheten.
B.3.4	Installerad programvara får inte kopieras eller installeras på annan enhet.

B.3.5	Enheter ska låsas med lösenord.
B.3.6	Konfidentiell information bör inte lagras på externt lagringsmedia, till exempel USB-minne eller bärbar hårddisk. Om det ändå krävs, ska informationen vara krypterad.
B.3.7	Viktig information bör inte lagras enbart på en bärbar enhet, i så fall ska den snarast kopieras över till kommunens nätverksmappar så att informationen säkerhetskopieras.
B.3.8	Endast av kommunen godkänd enhet och programvara får anslutas till kommunens nät.
B.3.9	Privat utrustning kan anslutas till kommunens gästnät.
B.3.10	Enheten får enbart anslutas till trådlösa nätverk som är kända och lösenordskyddade.
B.3.11	Vid distansarbete måste godkänd säker utrustning och anslutning användas.
B.3.12	Anslutning med kommunens VPN-anslutning från en privat dator är ej tillåtet. Gäller inte externa konsulter som kopplar upp sig med sin arbetsdator.

Riktlinjer för fysisk hantering av enheter	
B.3.13	Försiktighet ska iakttagas vid arbete i publika miljöer, exempelvis kan skärmen skyddas med sekretesskydd.
B.3.14	Arbete med konfidentiell information får inte ske i publika miljöer.
B.3.15	Enheter får inte lämnas utan uppsikt och ska förvaras i säkert och skyddat utrymme.
B.3.16	Förlust av enhet ska omedelbart anmälas till servicedesk, detta ska göras innan polisanmälan om så är möjligt. I vissa fall finns möjligheter att fjärradera information.
B.3.17	Vid avslut av anställning eller vid byte till en annan enhet ska enheter återlämnas i enlighet med de rutiner som finns, och får inte behållas privat eller av en verksamhet.
B.3.18	Utrustningen ska i övrigt vårdas och hanteras på det sätt som föreskrivs, till exempel skyddas mot värme och fukt.

Särskilda regler för smarta telefoner och surfplattor

Tillsammans med de regler som gäller allmänt för enheter gäller även följande vid användning av smarta telefoner och surfplattor:

Regler för smarta telefoner och surfplattor	
B.3.19	Söderköpings kommun som arbetsgivare äger de smarta telefoner och surfplattor som används i tjänsten och även den information som finns i dessa. Man bör därför som medarbetare vara medveten om att arbetsgivaren har rätt att ta del av till exempel sms, foton och kalenderanteckningar. Eftersom offentlighetsprincipen gäller kan utomstående begära ut informationen.
B.3.20	Det finns ett stort utbud av appar att ladda ner till den smarta telefonen eller surfplattan. Många appar kan innehålla skadlig kod. För att minska denna risk är det

	endast tillåtet att ladda ned appar från godkända distributörer. Avvikelser för specifika verksamheter kan förekomma.
B.3.21	Information som är konfidentiell får inte hanteras i smart telefon eller surfplatta om inte särskild av kommunen godkänd säkerhetslösning används.
B.3.22	Pinkoder, fingeravtryck eller annan autentisering måste användas till smarta telefoner och surfplattor. Då pinkoder används ska ej enkla pinkoder som 0000, 1234 etc. användas, och inte samma pinkod som används i andra sammanhang, till exempel pinkod till bankomatkort.
B.3.23	Vårda utrustningen och använd exempelvis skärmskydd och skal.
B.3.24	Privata molntjänster får inte kopplas till arbetstelefon.
B.3.25	Kommunala mobiltelefoner får inte användas som privata smarta telefoner.

B4. Skadlig kod

Skadlig kod är ett samlingsnamn för olika typer av programvaror som orsakar avsiktlig störning eller skada. I begreppet skadlig kod ingår bland annat virus, maskar, trojaner, exploits och rootkits. Skadlig kod är ett växande problem vilket blir mer och mer sofistikerad och ”intelligent” och kan vara svår att upptäcka och kan utföra avancerade operationer. Man behöver idag inte vara en teknisk kunnig hacker för att skapa skadlig kod, utan det mesta kan köpas och beställas på olika marknadsplatser på Internet.

Spridning av skadlig kod

Skadlig kod kan på olika sätt spridas till ens dator eller mobila enhet, exempelvis om man öppnar bilagor i e-post, importerar filer eller klickar på fel länkar.

Vid Phishing luras mottagaren att klicka på en länk som leder till en sida där man ombeds fylla i koder, lösenord eller bankkonton. Var observant på detta och fyll aldrig i sådana uppgifter.

Blir IT-utrustning drabbat av skadlig kod och kopplas upp i kommunens nätverk kan det spridas vidare i nätverket och orsaka stor skada.

Söderköpings kommuns enheter är utrustade med skydd mot skadlig kod. Detta innebär inte fullständig säkerhet då utvecklingen inom detta område går snabbt.

Riktlinjer för skydd mot skadlig kod	
B.4.1	Stäng aldrig av eller på annat sätt inaktivera installerat skydd mot skadlig kod.
B.4.2	Anslut endast godkänd IT-utrustning till kommunens nätverk.
B.4.3	Var misstänksam och undvik att klicka på konstiga länkar eller fyll i irrelevanta uppgifter. Lämna aldrig ut användarID eller lösenord.
B.4.4	Öppna bifogade filer endast om de kommer från en känd avsändare och en bilaga är förväntad.
B.4.5	Var observant på om IT-utrustning betar sig långsamt eller konstigt. Vid misstanke om skadlig kod kontakta servicedesk.

B5. Internet och sociala medier

Förutom de riktlinjer i avsnitt B4 som är kopplade till skadlig kod följer särskilda regler för användning av Internet och sociala medier:

Riktlinjer för Internetanvändning	
B.5.1	Internet är i arbetet på Söderköpings kommun främst ett arbetsverktyg och ska inte störa ordinarie arbetsuppgifter eller innebära merkostnader för kommunen.
B.5.2	De regler som gäller i samhället i övrigt gäller självklart även inom Söderköpings kommun. Tryckfrihetsförordningen, brottsbalken, lagen om upphovsrätt samt dataskyddsförordningen är exempel på lagar som ibland måste beaktas när man använder Internet.
B.5.3	För material på Internet som ska användas i tjänsten, får nedladdning och installation av upphovsrättsligt material (datorprogram, film, musik, m.m.) inte ske utan stöd i lag, avtal eller med skriftligt tillstånd från rättighetsinnehavaren.
B.5.4	I begränsad omfattning får Internet användas för privata syften. Utrymmeskrävande filtyper inklusive filmer, program och spel får dock inte för privat bruk laddas ned, strömmas, lagras eller spridas i, eller via, Söderköpings kommuns nätverk.
B.5.5	Internet är ett öppet nätverk och endast öppen information får publiceras eller delas, alltså inte konfidentiell information.

Det är av vikt att som representant för Söderköpings kommun beakta god etik och gott omdöme på Internet. Tänk därför på att:

Etiska riktlinjer	
B.5.6	All kommunikation på Internet från Söderköpings kommuns datorer ska vara öppen, saklig och etisk, oavsett om kommunikationen sker för privata syften eller inte.
B.5.7	Publicera inte något på Internet som är oärligt, osant, vilseledande eller kränkande. Tänk på att det som publiceras är synligt och offentligt för allmänheten, sprids snabbt samt finns kvar under lång tid. Tänk därför igenom innehållet noga innan du publicerar.

Mer information om användning av sociala medier finns i Söderköpings kommuns riktlinjer för sociala medier

B6. E-post

För många medarbetare är e-post det vanligaste och viktigaste sättet att kommunicera såväl internt som externt. Det är viktigt att tänka på att kommunikation med e-post inte är en fullt säker kommunikationsväg. Då vi inte kan säkerställa vidare distribution och mottagare av information.

Riktlinje för ansvar e-post	
B.6.1	Den enskilde medarbetaren som är kontoinnehavare för ett personligt e-postkonto är alltid ansvarig för den e-post som skickas från kontot.
B.6.2	Medarbetare är ansvarig för att löpande öppna och läsa inkommande e-post. Vid frånvaro, till exempel semester, sjukfrånvaro eller föräldraledighet, ska verksamheten säkerställa att inkomna e- tas om hand för registrering enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen

	Medarbetare ska använda autosvar och om nödvändigt hänvisa till en kollega, chef eller funktionsbrevlåda. Vid avslut av anställning eller vid tjänstledighet tas e-posten bort.
B.6.3	E-postkonton som delas av flera, till exempel myndighetsbrevlådor/funktionsbrevlådor ska ha utpekade ansvariga och kontrolleras varje vardag.

Riktlinjer - Allmänna handlingar

B.6.4	E-post som skickas till personliga brevlådor är allmän handling om innehållet är arbetsrelaterat. Vid arbetsrelaterad e-post ska alltid regler för registrering och hantering av allmänna handlingar följas. Huvudregeln är att e-post som är allmän handling omgående ska registreras av medarbetare eller vidarebefordras till registrator för registrering. Närmare bestämmelser om vilka handlingar som ska registreras finns i verksamheternas informationshanteringsplaner.
B.6.5	E-post som är allmän handling får gallras, dvs. raderas. Gallring sker i enlighet med respektive informationshanteringsplan. Vissa e-postmeddelanden som är allmänna handlingar är av uppenbar ringa eller tillfällig betydelse och är undantagna från kravet på registrering och kan gallras löpande. Till exempel reklam.

Privat e-post

B.6.6	Håll isär arbetsrelaterad och privat kommunikation när du kommunicerar via e-post. Använd privat e-postadress för privat kommunikation. Du får inte använda din kommunala e-postadress för privat kommunikation.
B.6.7	Det är inte tillåtet att automatiskt vidarebefordra e-post till externa e-postadresser.

E-post och konfidentiell information

B.6.8	Öppen och intern information får skickas med e-post, medan konfidentiell information endast får skickas med e-post som använder av Söderköpings kommun godkänd kryptering.
B.6.9	Dokument som skannas skickas ofta med e-post från skannern till mottagarens e-postadress. Skanning av dokument som innehåller konfidentiell information ska även den krypteras av Söderköpings kommun godkänd kryptering.

B7. Lagring och säkerhetskopiering

Information ska lagras på ett säkert sätt och säkerhetskopieras så att den kan återskapas i händelse av diskkrasch, oavsiktlig radering m.m.

Riktlinjer för lagring och säkerhetskopiering	
B.7.1	Information ska främst lagras i verksamhetssystem eller på gemensamma lagringsytor(ex J:) i nätverket så att den säkerhetskopieras.
B.7.2	Undvik lagring på lokal hårddisk. Om information behöver lagras på lokal hårddisk, se till att regelbundet kopiera över informationen till nätverket.
B.7.3	Om information har gått förlorad, exempelvis om man av misstag råkat radera ett dokument, ska servicedesk kontaktas, förhoppningsvis kan de då återskapa den senaste säkerhetskopian.
B.7.4	Konfidentiell information får endast lagras i avsedda och godkända system och lagringsytor som har begränsad åtkomst, både vad gäller användare och administratörer av systemet eller lagringsytan.
B.7.5	Lokal lagring av konfidentiell information, till exempel på en persondator, får endast ske om lagringenheten eller filerna är krypterade av Söderköpings kommun godkänd metod för kryptering.
B.7.6	Fysiska dokument som innehåller konfidentiell information ska förvaras inlåsta.

Molntjänster är datortjänster som tillhandahålls över Internet, exempelvis lagring eller programvaror.

Riktlinjer för lagring i molntjänster	
B.7.7	Endast godkända molntjänster är tillåtna att användas. Kontrollera vilka molntjänster som är tillåtna inom din verksamhet.
B.7.9	Konfidentiell information får inte lagras i personliga molntjänster.

B8. Spårbarhet och loggning

All Internettrafik och e-post loggas centralt. Loggning sker i kommunens datorer och nätverk. Loggarna används för felsökning och för utredning av incidenter eller för att förhindra brott. Loggarna lagras under en viss tid, och är åtkomliga endast för en begränsad grupp administratörer

Spårbarhet innebär att man genom loggning kan identifiera vem som har gjort vad och när och följa förloppet för olika händelser på datorn.

Vid misstanke om brott har Söderköpings kommun som arbetsgivare rätt att, utan att meddela användaren, gå igenom dessa loggar för att kontrollera efterlevnad av lagstiftning och riktlinjer. Vid misstanke om brott kan loggfilerna komma att lämnas ut till rättskipande myndighet utan att du som kontoinnehavare meddelas. Mer information återfinns i Riktlinjer för chefer om kontroll av arbetstagares nyttjande av IT-utrustning och IT-resurser.

C

Kapitel C: Informationssäkerhet i verksamhet

Inledning

Det här kapitlet innehåller riktlinjer kopplat till verksamhetsnära förvaltning och riktar sig främst till roller i denna.

För varje system eller objekt ska det upprättas en systemförvaltningsplan för att säkerställa drift och tillämpning av riktlinjerna för informationssäkerhet. Det ska finnas en utsedd ägare för varje system som ansvarar för säkerheten i systemet.

Roller och ansvar

Ansvar för informationssäkerhet följer verksamhetsansvaret, från kommunledningen till den enskilde medarbetaren. Detta innebär att den som är ansvarig för en viss verksamhet också är ansvarig för informationssäkerheten inom verksamhetsområdet.

Informationssäkerhet- och dataskyddsamordnare och övriga som jobbar specifikt med informationssäkerhet fungerar som stöd till kommunens verksamheter att uppfylla informationssäkerhetsansvaret.

Ledning, kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder har det yttersta ansvaret för informationssäkerheten i den verksamhet som bedrivs inom respektive ansvarsområde.

Förvaltningschef ansvarar för informationssäkerheten inom sin verksamhet. Förvaltningschef ansvarar för att medarbetare inom den egna verksamheten har ett säkerhetsmedvetande samt tillräcklig kunskap och förståelse för att nödvändig informationssäkerhet i verksamheten ska uppnås.

System- eller objektägare ansvarar för att system eller objekt efterlever policy och riktlinjer för informationssäkerhet.

Systemförvaltare, ansvarar för att tillsammans med systemägaren upprätta systemförvaltningsplan och säkerställa efterlevnaden av upprättad plan. Det senare handlar bland annat om att informationssäkerhetsrelaterade mål och åtgärder nås samt genomförs.

C1. Dokumentation av informationssäkerhet

Informationssäkerhet ska vara en naturlig del i förvaltningen av objekt och system som kommunen använder. Det ska finnas systemdokumentation för varje IT-system. Dokumentationen består av systemförvaltningsplan och eventuella verksamhetsnära rutiner för systemanvändningen.

Systemägaren ansvarar för att systemdokumentation tas fram och hålls aktuell. Av dokumentationen ska framgå:

- Vilka informationsmängder som hanteras i systemet och hur dessa är klassade (se avsnitt C2)
- Hur systemet är klassat (se avsnitt C2)

- Hur behörighetshantering och loggning går till (se avsnitt C3)
- Hur ändringshantering går till (se avsnitt C4)
- Användarinstruktioner med inriktning på säkerhet (se avsnitt C5)
- Planerade och genomförda riskanalyser och resultat från dessa (se avsnitt C6)
- Hur incidenthantering går till och vilka incidenter som har inträffat med referenser till
- incidentrapporter (se avsnitt C7)
- Vilken kontinuitetshantering som finns (se avsnitt C8)

Riktlinjer för dokumentation av informationssäkerhet

C.1.1	Det ska finnas systemdokumentation för varje IT-system. Dokumentationen består av systemförvaltningsplan och verksamhetsnära rutiner för systemanvändningen.
-------	--

C2. Informationsklassning och systemklassning

Informationsklassning innebär att information klassificeras i olika nivåer utifrån dess skydds krav. Genom att klassa information på detta sätt kan man identifiera känslig och kritisk information så att denna får lämpligt skydd, men ibland också för att undvika att information får överskydd. System ska också klassas och den klassningen ska baseras på hur den ingående informationen är klassad.

Informationsklassning ska ske utifrån rättsliga krav som lagar och föreskrifter, men även interna krav på informationens värde, känslighet och betydelse för Söderköpings kommuns verksamheter.

Frågor man ska ställa sig när man klassar är:

- Vilka konsekvenser blir det om informationen läcker till obehöriga (konfidentialitet)?
- Vilka konsekvenser blir det om informationen är felaktig eller inaktuell (riktighet)?
- Vilka konsekvenser blir det om (behöriga) inte får tillgång till informationen
- (tillgänglighet)?

Klassning av information och system ska ske i SKR:s verktyg KLASSA version 4 eller högre. Verktöget ska identifiera verksamhetens behov av tekniska och administrativa säkerhets- och skyddsåtgärder för informationen. Verktöget används för att värdera informationen i kommunens system och genererar handlingsplaner som identifierar en del av de åtgärder som behöver vidtas för att uppfylla beslutad säkerhetsnivå.

Om ett system innehåller många olika mängder information som ännu inte är klassad kan man behöva göra preliminär klassning av systemet tills all informationsklassning är gjord. Om man vet att det finns höga skydds krav för någon informationsmängd i någon aspekt så får systemet automatiskt höga skydds krav för denna aspekt. Vid osäkerhet är det bättre att ”överklassa” än att ”underklassa”.

Det viktiga är att kritisk information, dvs. information med höga skydds krav i någon av de tre aspekterna, är identifierad och klassad därefter så att tillräckligt skydd kan skapas för systemet.

Hur system klassats utgör ett underlag vid kommunikation och kravställning mot den IT-nära förvaltningen eller mot externa leverantörer.

Kapitel D riktar sig mot kommunens IT-verksamhet och där finns särskilda säkerhetsåtgärder för system med höga skydds krav

Särskilda rutiner och regler ska upprättas för hantering av konfidentiell information, som exempelvis skyddade personuppgifter. Sådana rutiner och regler ska finnas med i användarinstruktioner (se avsnitt C5)

Riktlinjer för klassning av system och objekt	
C.2.1	Data eller information i system eller objekt ska vara inventerad och klassad enligt SKR:s modell för informationsklassning.
C.2.2	System ska klassas som helhet baserat på den klassning som är gjord av kritisk information i systemet.
C.2.3	Särskilda rutiner och regler för ett system ska upprättas för hantering av konfidentiell information, som exempelvis skyddade personuppgifter.

C3. Behörighetshantering och loggning

Behörigheter, eller åtkomsträttigheter, anger vad en användare har rätt att utföra, till exempel läsa, söka, skriva, radera, skapa eller köra ett program.

För att skydda information mot obehörig åtkomst behöver användare ange en identitet som kan verifieras (autentiseras), vanligen med användar-ID och lösenord. Desto känsligare och skyddsvärd information som bearbetas, desto högre är kravet på skydd mot obehörig åtkomst.

Behörighetstilldelning

Grundprincipen för behörighet ska baseras på vilken information användare behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Olika roller som använder ett system kan ha olika behov av information och ska därför ha olika typer av behörigheter eller så kallade åtkomstprofiler. En förutsättning för rätt behörighetstilldelning är att informationen är strukturerad och klassad så att rätt åtkomstregler kan upprättas.

Inom vissa områden, som till exempel vård och omsorg, behöver man ha (teknisk) behörighet till en stor mängd information. I akuta situationer måste kanske annan vårdande personal än den ordinarie ha åtkomst till patientinformation. Här behövs istället regelstyrd åtkomstkontroll, där regler säger att man inte får ta del av information som inte rör ens arbetsuppgifter. Sådan åtkomstkontroll måste kompletteras med funktioner för uppföljning, övervakning och loggning. Detta kan – och ska – påverka användarna så att dessa avhåller sig från otillåtna men tekniskt möjliga operationer i ett system.

För externa användare gäller att tilldelning av åtkomst, utöver de regler som gäller all åtkomstilldelning även ska vara tidsbegränsad för endast den tiden som behövs för att utföra uppgiften samt föregås av sekretessavtal.

Ansvar för behörighetstilldelning

Behörighetstilldelning ska framgå av systemet eller objektets förvaltningsplan. Till exempel vem som har rätt att tilldela behörighet och vilka roller som ska få tillgång till system/objekt och vilka behörigheter dessa ska ha. För externa användare gäller att tilldelning av åtkomst även ska vara tidsbegränsad för den tiden som behövs för att utföra uppgiften.

Systemägare/Objektägare ansvarar för att detta verkställs.

Varje användare ska ha ett unikt Användar-ID, dvs. gruppidentiteter är inte tillåtna (under vissa förutsättningar kan dock detta beviljas, se information under D.2.13).

Rutiner för behörighetsförvaltning och revision

Rutiner ska fastställas för hur beställning, registrering, ändring och avregistrering av behörigheter ska göras. Åtkomst med utvidgade behörigheter, administratörs-behörigheter, ska begränsas till så få personer som möjligt.

Stark autentisering ska finnas för åtkomst till system som innehåller information med höga skydds krav avseende konfidentialitet och riktighet. Rutiner för behörighetshantering ska följas upp och dokumenteras.

Logghantering

För att erhålla spårbarhet och att exempelvis möjliggöra incidentutredningar samt för att upptäcka avvikelser från legala eller interna regelverk bör system övervakas och loggas avseende användaraktiviteter, avvikelser, fel och informations säkerhets händelser. Detta är särskilt viktigt, och obligatoriskt, om system hanterar information med höga skydds krav.

När loggning används ska det finnas processer eller rutiner för dess hantering. Där ska framgå hur loggning går till, hur loggar skyddas mot manipulation och obehörig åtkomst, hur länge de sparas och hur de granskas. I de fall logginformation går att knyta till en enskild person är de att betrakta som personuppgifter och omfattas då av dataskyddsförordningens bestämmelser.

Processer och rutiner för loggning ska följas upp och dokumenteras.

Riktlinjer för behörighetshantering och loggning

Riktlinjer för behörighetshantering och loggning	
C.3.1	Det ska finnas dokumenterade processer och/eller rutiner för hantering av behörigheter och rättigheter till system.
C.3.2	Varje användare ska ha ett unikt Användar-ID.

C.3.3	Externa användares åtkomst ska vara tidsbegränsad samt föregås av sekretessavtal.
C.3.4	Det ska finnas dokumenterade rutiner för logghantering i system/objekt.
C.3.5	Höga skydds krav på konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet innebär också höga krav på spårbarhet. Loggning av användares aktiviteter i sådana system är obligatorisk.
C.3.6	Förändringar i anställningar och roller ska omedelbart rapporteras till ansvarig objekt/systemägare så att reglering av behörigheter kan ske.
C.3.7	Uppföljning ska ske av behörighetshantering och logghantering i system/objekt.

C4. Ändringshantering

Ändringar i system ska ske på ett strukturerat sätt för att säkra systemets säkerhet, funktionalitet och användbarhet och för att minimera antalet fel orsakade av förändringen.

Ändringar i system ska vara samordnade med ändringshanteringsprocessen inom den IT-nära förvaltningen. I Kapitel D som riktar sig till den IT-nära förvaltningen finns riktlinjer som rör bl.a. systemtest och hantering av testdata (avsnitt D7 – Anskaffning och utveckling av IT-resurser).

Avveckling av system ska ske på ett strukturerat sätt och i samråd med kommunarkivet så att information hanteras i enlighet med dokumenthanteringsplan och gällande arkivlagstiftning.

Större förändringar i eller omkring ett system ska föregås av en riskanalys (se avsnitt C6 – Riskanalyser).

Riktlinjer för ändringshantering	
C.4.1	Det ska finnas dokumenterade processer eller rutiner för hantering av ändringar i system.
C.4.2	Vid avveckling av system ska en plan upprättas för hur information ska migreras, raderas eller slutarkiveras (i enlighet med dokumenthanteringsplan).

C5. Användarinstruktioner

Systemägare/Objektägare ansvarar för att det finns användarinstruktioner vilka ska framgå av systemets förvaltningsplan. Användare ska ges utbildning enligt instruktionerna och kontroll ska göras att instruktionerna efterlevs. Användarinstruktionerna ska omfatta följande delar inom informationssäkerhet:

- Regler kring inloggning och lösenordshantering
- Behörigheter
- Särskilda instruktioner för hur konfidentiell information får hanteras, till exempel känsliga eller skyddade personuppgifter

- Information om vad som loggas och konsekvenser av att bryta mot användarinstruktioner, till exempel att ta del av eller sprida konfidentiell information
- Incidentrapportering – användare ska vara vaksamma på brister och incidenter i systemet och veta hur man ska rapportera dessa (se avsnitt C7 –Incidenthantering).
- Eventuell sekretessförbindelse

Riktlinjer för användarinstruktioner	
C.5.1	Informationssäkerhetsregler ska finnas med i användarinstruktioner alternativt hänvisas till.
C.5.2	Det ska finnas särskilda instruktioner för hantering av konfidentiell information som till exempel skyddade personuppgifter.

C6. Risk- och sårbarhetsanalyser

En risk- och sårbarhetsanalys är en metodisk process som identifierar säkerhetsrisker och bestämmer dess betydelse.

En risk- och sårbarhetsanalys ska genomföras vid anskaffning av system/tjänst/verktyg, större förändringar, större systemuppdateringar, nyutveckling, nya användargrupper eller extern åtkomst. Det kan också vara förändringar utanför själva systemet eller dess kontroll som motiverar en risk- och sårbarhetsanalys, exempelvis ägarbyte av en systemleverantör eller en omorganisation som berör den verksamhet som systemet stödjer.

Söderköpings kommuns grundmetod för risk- och sårbarhetsanalys ska användas resultat ska dokumenteras. En risk- och sårbarhetsanalys kan leda till åtgärdsbehov som behöver genomföras omedelbart eller på lite längre sikt och kan då tas med i kommande systemförvaltningsplan.

Riktlinjer för risk- och sårbarhetsanalyser	
C.6.1	Risk- och sårbarhetsanalys ska genomföras i samband med större förändringar i eller omkring system/processer.
C.6.2	Resultat ska dokumenteras. Akuta risker ska tas om hand skyndsamt och återstående åtgärder ska tas med i systemförvaltningsplaner.

C7. Incidenthantering

Informationssäkerhetsrelaterade incidenter är oönskade händelser som kan, eller skulle kunnat, leda till brister i konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet hos information. System- eller objektägare ansvarar för att incidenter relaterade till system upptäcks, samlas in, hanteras, sammanställs och dokumenteras. Incidenter kan delas in i mindre incidenter och allvarliga incidenter.

Mindre incidenter kan vara till exempel. mindre tekniska fel i system eller att enstaka användare inte följer användarinstruktioner. I systemets

användarinstruktioner ska det finnas rutiner för hur användare ska rapportera mindre incidenter (se C5 – Användarinstruktioner). Incidentrapporter ska mottas och lämpliga åtgärder ska vidtas.

Allvarliga incidenter är större störningar i ett system som till exempel ett längre uppehåll, dataintrång eller infektion av skadlig kod. En allvarlig incident kräver en utredning där dokumentation ska göras enligt gällande mall för allvarliga IT-relaterade incidenter, detta görs i samråd med IT- och digitaliseringskontoret.

Flera fall av mindre incidenter av likadan art kan tillsammans utmynna i eller utgöra en allvarlig incident. Dataskyddsförordningen innehåller särskilda regler för personuppgiftsincidenter som anger att de som huvudregel ska rapporteras inom 72 h till tillsynsmyndigheten. Se riktlinjer gällande personuppgiftsbehandling. Det är därför viktigt att rutiner för IT-incidenter harmoniseras med rutiner för personuppgiftsincidenter.

Både mindre och allvarliga incidenter kan vara av akut art och behöva åtgärdas skyndsamt.

Systemägare ska årligen sammanställa allvarliga incidenter som är kopplade till systemet. Kvarstående åtgärdsbehov som inträffade incidenter medfört ska tas om hand i systemförvaltningsplaner.

Riktlinjer för incidenthantering	
C.7.1	Det ska finnas rutiner för hur användare ska rapportera incidenter.
C.7.2	Akuta incidenter ska åtgärdas skyndsamt.
C.7.3	Allvarliga incidenter ska utredas och dokumenteras enligt gällande mall.
C.7.4	Avbrottsplaner ska upprättas som innehåller ansvarsförhållande, kontaktpersoner och eskaleringsvägar.
C.7.5	Allvarliga incidenter som rör system ska dokumenteras och sammanställas. Kvarstående åtgärdsbehov ska tas om hand i systemförvaltningsplaner.

C8. Kontinuitetshantering

Verksamheten ska kunna fortsätta även om till exempel IT-system slås ut, en strömkabel grävs av eller byggnader brinner ner. Krav på säkerställd drift gällande system och processer identifieras genom informationsklassning. Dvs att skyddsnivå för systemets tillgänglighet fastslås. Höga skydds krav för tillgänglighet innebär högre krav på säkerhetskopiering och redundans.

Oavsett vilka säkerhetsåtgärder som valts kan avbrott ändå ske. System kan för verksamheten vara av så avgörande vikt att systemet helt enkelt inte får ligga nere. I dessa fall måste verksamheten ha planer och rutiner för att kunna fullfölja sitt åtagande även vid systemavbrott.

Nyckelpersonsberoende ska undvikas och i den mån det framkommer att organisationen är beroende av nyckelpersonal ska nyckelpersonberoendet

åtgärdas till exempel genom utbildning av ersättare och systemdokumentation.

Riktlinjer för kontinuitetshantering	
C.8.1	Reservplaner och manuella rutiner ska finnas för kritiska objekt med höga skydds krav gällande tillgänglighet.
C.8.2	Nyckelpersonsberoende ska undvikas och åtgärdas.

C9. Kontroll av IT-tjänst

Verksamhetsansvarig är ansvarig för informationssäkerheten inom sitt verksamhetsområde, det innebär även att säkerställa att dess processer, verktyg, personal och resurser har rätt skyddsnivå.

Korrekt informationssäkerhet ska säkerställas under hela livscykeln och innebär att verksamhetsansvarig behöver försäkra sig om att rätt skyddsnivå är uppnådd och tydligt acceptera eventuella risker. Att avgöra rätt skyddsnivå innebär bland annat att genomföra verksamhets- och juridiska analyser genom informationsklassningar.

Förutom att kontrollera en IT-tjänst innan användning är det lämpligt att genomföra kontroller med jämna mellanrum i den frekvens som verksamheten finner lämpligt.

Se även B.6.2 angående vägledning för kontroll av IT-tjänst.

Riktlinjer för kontroll av IT-tjänst	
C.91	Innan en verksamhetsansvarig börjar använda en IT-tjänst ska den kontrollera (enligt vägledningen för kontroll av IT-tjänst) att tjänsten kan leverera rätt skydd för verksamhetens information.
C.9.2	Innan en verksamhetsansvarig börjar använda en IT-tjänst ska den acceptera de risker som ett sådant användande kan ge upphov till.
C.9.3	Endast information som är klassad (informationsklassning) får användas i externa IT-tjänster och molntjänster.
C.9.4	Konfidentiell information får endast lagras i en IT-tjänst som är tillräckligt kontrollerad, risken acceptabel och att lagringen av information inte bryter mot några författningar.
C.9.5	T-tjänster som lagrar konfidentiell information ska kontrolleras minst en gång om året.

D

Kapitel D: Informationssäkerhet i IT-miljön

Inledning

Kapitel D handlar om säkerhet i Söderköpings kommuns IT-miljö. Riktlinjerna vänder sig främst till chef och medarbetare inom Söderköpings kommuns IT- och digitaliseringskontor. Därtill externa parter som arbetar på uppdrag åt Söderköpings kommun, exempelvis inhyrda konsulter.

Informationssäkerhet i IT-miljön kan även benämnas IT-säkerhet och innefattar säkerhet i olika slag av IT-resurser som system, verktyg och infrastruktur i form av hård- och mjukvara. Termen IT-resurser används genomgående i kapitlet på detta sätt som ett generellt samlingsnamn om ingen specifik hård- eller mjukvara avses.

Kapitlet är strukturerat utifrån nedanstående avsnitt i standarden SS-ISO/IEC 27002:2022 som till största delar innehåller säkerhet i IT-miljöer:

Inom vissa områden i IT-miljön behöver mer detaljerade instruktioner tas fram som kompletterar eller konkretiserar dessa riktlinjer. Även för detta ändamål kan denna eller andra standarder liksom andra vägledningar, från t.ex. MSB, vara till stöd.

Roller och Ansvar

Ansvar för informationssäkerhet och IT-säkerhet inom IT- och digitaliseringskontoret följer ordinarie verksamhetsansvar. Det innebär att chef och medarbetare inom respektive ansvarsområde ansvarar för att upprätthålla rätt nivå av informations- och IT-säkerhet för de processer och de IT-resurser de ansvarar för. IT- och digitaliseringschef är ytterst ansvarig för att säkerställa säkerheten i Söderköpings kommuns IT-miljö.

IT-säkerhetsansvarig

IT- och digitaliseringschef är tillika IT-säkerhetsansvarig.

Den IT-säkerhetsansvarige samordnar arbetet med säkerheten i Söderköpings kommuns IT-miljö och är stödjande vid kravställning på externa aktörer. Ansvaret för säkerheten i IT-resurser ligger inte på den IT-säkerhetsansvarige, utan dennes roll är att kravställa, stödja och kontrollera arbetet med att nå och upprätthålla rätt nivåer av säkerhet i dessa.

För den IT-säkerhetsansvarige innebär detta i huvudsak att:

- utforma och förvalta riktlinjer och instruktioner för IT-säkerhet
- stödja verksamheter i IT-säkerhetsfrågor
- följa upp och granska efterlevnaden av riktlinjer och instruktioner för IT-säkerhet
- stödja och bevaka framtagning och genomförande av handlingsplaner för att åtgärda brister som konstaterats i samband med säkerhetsgranskningar eller riskanalyser

- bistå vid utredning av misstänkta och inträffade säkerhetsincidenter
- stödja verksamheter vid extern kravställning rörande IT-säkerhet och uppföljning av externa leverantörers säkerhetsåtaganden,
- leda eller delta i verksameters riskanalyser rörande IT-relaterade risker,
- verka för höjande av säkerhetsmedvetande inom IT,
- ta fram statusrapporter för kommunens IT-säkerhet,
- besvara revisionsrapporter.

Den IT-säkerhetsansvarige arbetar nära kommunens informations- och dataskyddsamordnare. Den IT-säkerhetsansvarige ska också omvärldsbevaka, nätverka och samverka externt inom området med exempelvis MSB, cert.se, SIG Security, SKR och andra kommuner.

Roller i den IT-nära förvaltningen

Objekt/system-ägare IT

IT- och digitaliseringschef är tillika objekt och systemägare och ansvarar ytterst för att IT-säkerheten i system överensstämmer med verksamhetens krav så att rätt säkerhetsnivå upprätthålls och att aktuella IT-resurser ges ett skydd som motiveras av klassningen av system. Objektägare IT:s motsvarighet i den verksamhetsnära förvaltningen är objektägare verksamhet.

Objektägare IT ansvarar för att Söderköpings kommuns informationssäkerhetspolicy och dessa riktlinjer efterlevs och ska utser tekniska systemförvaltare för objekt/system.

Tekniska systemförvaltare

Tekniska systemförvaltare samverkar med motsvarande roller i verksamheterna och i det ansvaret ingår att IT-säkerhetsrelaterade mål och åtgärder i objekt/system nås samt genomförs.

Tekniska systemförvaltare ansvarar även för att utföra IT-säkerhetsrelaterade aktiviteter på uppdrag av it- och digitaliseringschef.

D1. Hantering av tillgångar

Identifiering av IT-resurser och tilldelning av ägare

Samtliga IT-resurser ska vara identifierade och tilldelade en ägare. En förteckning över alla IT- resurser ska upprättas och underhållas, IT-chef är ansvarig.

Klassning av IT-resurser

IT-resurser ska klassas i enlighet med Söderköpings kommuns modell för informationsklassning. Underliggande IT-resurser i form av infrastruktur, stödsystem m.m. ska ges minst motsvarande klassning. Underliggande IT-resurser kan ges en högre klassning än de verksamhetssystem som de stödjer, exempelvis om IT-system stödjer ett flertal system som var för sig inte är kritiska.

Eftersom långt ifrån all information och alla system är klassade inom kommunen, kan preliminära klassningar behöva göras för IT-resurser. Vid osäkra fall är det viktigt att hellre ”överklassa” än ”underklassa”. Ägare till IT-resurser ansvarar för att säkerhetsnivån är tillräcklig över IT-resursens hela livscykel, såväl vid införande, under drift som under avveckling.

Beroende på hur IT-resurser är klassade ska olika säkerhetsåtgärder införas för att uppnå ett tillräckligt bra skydd. Bland annat ska dessa riktlinjer följas som riktar sig mot IT-miljön och som i vissa fall har särskilda krav för IT-resurser som hanterar information med höga skydds krav enligt en eller flera aspekter av konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Ägare till IT-resurser ansvarar för att säkerhetsnivån är tillräcklig över IT-resursens hela livscykel, såväl vid införande, under drift som under avveckling.

Användningsinstruktioner

Användare av IT-resurs ska få instruktion om kring hantering av IT-resurs, vilka villkor och vilket ansvar som gäller kring den åtkomst de fått sig tilldelad. Regler och/eller instruktioner ska baseras på IT-resursernas klassning och skydds krav.

Regler och/eller instruktioner ska finnas oavsett om IT-resursen endast används inom IT- och digitaliseringskontoret, av medarbetare inom kommunen eller av externa användare.

Regler och instruktioner kan exempelvis avse användning av:

- Nätverk; till exempel hur åtkomst till nätverk får ske, hur nätverkstjänster får användas, hur autentisering ska ske och hur utrustning som ansluts till nätverk ska identifieras
- Operativsystem; till exempel hur åtkomst och autentisering ska ske
- Klientdatorer; till exempel regler för programinstallationer som utförs av användare

Riktlinjer för hantering av tillgångar	
D.1.1	Samtliga IT-resurser ska identifieras och tilldelas en teknisk systemförvaltare.
D.1.2	En komplett förteckning över samtliga IT-resurser ska upprättas och underhållas. Rutiner ska finnas för att hålla förteckningen aktuell och den ska skyddas från åtkomst eller förändring av obehörig.
D.1.3	IT-resurser ska klassas baserat på klassningen av den information som hanteras i IT resursen och/eller baserat på klassningen av andra objekt som IT-resursen stödjer eller påverkar.
D.1.4	Skyddsåtgärder i en IT-resurs ska motsvara dess klassning så att rätt nivå av IT-säkerhet upprätthålls under IT-resursens hela livscykel, såväl vid införande, under drift som efter avveckling.
D.1.5	Informationssäkerhetskrav som gäller användandet av IT-resurser ska förmedlas till användare i form av användarinstruktioner

D2. Styrning av åtkomst

Styrning av åtkomst är grundläggande för att skydda information och IT-resurser. Behörigheter innebär vissa rättigheter att använda en informationstillgång, exempelvis ett system, på ett specificerat sätt. Behörigheter, eller åtkomsträttigheter, definierar vad en användare har rätt att utföra, till exempel läsa, söka, skriva, radera, skapa eller köra ett program.

Grundprincipen är att behörighetstilldelning ska baseras på användares behov till information eller till de IT-resurser (system, databaser, operativsystem eller nätverk) som dessa behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Om information är strukturerad och klassad är det betydligt enklare att upprätta åtkomstregler och behörighetstilldelningar.

Inom vissa områden kan man behöva ha (teknisk) behörighet till en stor mängd information. Det kan vara svårt att på förhand definiera arbetsuppgifter, eller i akuta situationer måste kanske annan personal än den ordinarie snabbt ha åtkomst till information. Då får teknisk åtkomstkontroll ersättas av regelstyrd åtkomstkontroll, där regler säger att man inte får ta del av information som inte rör ens arbetsuppgifter. I sådana system är det särskilt viktigt med funktioner för uppföljning, övervakning och loggning.

Det samlade systemet för styrning av åtkomst i en (eller flera) IT-resurs (-er) benämns behörighetskontrollsystem och utgörs vanligen av både tekniska system och administrativa rutiner. Detta system omfattar tre grundläggande säkerhetsåtgärder som tillsammans ska se till att verksamhetens säkerhetsregler (kontinuerligt) följs:

- Identifiering och autentisering av användares uppgivna identitet.
- Reglering av åtkomsträttigheter; vilken information man kommer åt och vad man kan göra med den, till exempel läsa, skriva, ändra, radera
- Loggning av användarens aktiviteter.

Identifiering och autentisering

Identifiering innebär att aktiviteter och åtkomst till en IT-resurs kan knytas till en individ, därför ska alla användar-ID vara unika och personliga.

Användar-ID och lösenord ger tillsammans en möjlighet till autentisering, dvs. verifiering av en uppgiven identitet. Vid åtkomst till information med höga skydds krav avseende konfidentialitet och/eller riktighet ska stark autentisering användas. Som stark autentisering räknas identifiering av en person och verifiering av personens autenticitet genom en kombination av minst två tekniska lösningar (två-faktorsinloggning).

Lösenord är alltid **konfidentiella** och ska i alla skeden av sin livscykel skyddas mot åtkomst från alla andra än ägaren själv. Det innebär att rutiner ska finnas som säkerställer att lösenordet skyddas till exempel från administratör eller handläggare oavsett om lösenordet tilldelas, förändras eller återställs.

Riktlinjer för identifiering och autentisering	
D.2.1	Alla användare ska ha en unik användaridentitet.
D.2.2	Namn på användare, som underlag för till exempel e-postadresser, ska vara enhetliga i kommunen och stämma överens med folkbokföringen. Särskilda skäl för undantag kan finnas, exempelvis skyddade identiteter.
D.2.3	Vid åtkomst till information med höga skyddskrav avseende konfidentialitet eller riktighet ska stark autentisering användas.
D.2.4	Fjärråtkomst för inloggning med konton med höga behörigheter till IT-resurs med höga skyddskrav avseende konfidentialitet eller riktighet är inte tillåten.
D.2.6	Lösenord är alltid konfidentiell information som har höga skyddskrav och ska i alla skeden av sin livscykel skyddas mot åtkomst från alla andra än ägaren själv. För att minska risken för obehörig åtkomst ska följande skyddsfunktioner införas: <ul style="list-style-type: none">• Tekniska funktioner implementeras där så är möjligt i IT-resursen för att säkerställa att lösenordsregler för medarbetare avseende historik, komplexitet och åldring av lösenord följs.• Lösenord ska aldrig skickas/transporteras i klartext över nätverk. I de fall detta inte är möjligt ska tillfälliga lösenord i kombination med tvingande lösenordsbyte användas. Tillfälliga lösenord ska enbart vara giltiga för en (1) inloggning.• Lösenord får aldrig lagras på ett sätt som gör det möjligt att dekryptera dem till klartext. Om felaktigt lösenord används mer än fem gånger ska aktuellt användar-ID utestängas en viss tid ur systemet och händelsen loggas.
D.2.7	För att minska risken för obehörig åtkomst ska samtliga klienter (datorer samt mobila enheter) förses med låsskärm så att skärm automatiskt låses efter en definierad tids inaktivitet och enbart kan aktiveras igen genom en förnyad autentisering.

Reglering av åtkomsträttigheter

Åtkomst till IT-resurser ska baseras på dess klassning, exempelvis ställs större krav på metoder för autentisering vid åtkomst till information med **höga skyddskrav** (se ovan).

För verksamhetssystem är det objektägare eller systemägare i verksamheten som beslutar vilka som ska få tillgång till systemet och vilka behörigheter dessa ska ha, samt hur systemet är klassat. It- och digitaliseringschef ansvarar för att upprätta ett behörighetskontrollsystem som motsvarar dessa krav.

Det ska finnas beslutade och dokumenterade regler och rutiner för behörighetshantering, dvs. behörighetskontrollsystem i IT-resurser. Detta inkluderar att underhålla och förvalta behörigheter, exempelvis hantering av beställning, ändring och borttagning av behörigheter och rättigheter. Förändringar i användares roller måste återspeglas i behörighetshanteringen, till exempel att användare får andra arbetsuppgifter eller avslutar sin anställning.

Det ska om möjligt finnas rutiner kopplade till personalavdelningen där man säkerställer att reglering av åtkomst sker vid anställning, vid

förändring av roll eller arbetsuppgifter samt vid upphörande av anställning.

För externa användare gäller att tilldelning av åtkomst, utöver de regler som gäller all åtkomsttilldelning även ska vara tidsbegränsad för endast den tiden som behövs för att utföra uppgiften samt föregås av sekretessavtal.

För administrativa åtkomsträttigheter gäller att de ska vara restriktiva och ge endast de rättigheter som behövs för att utföra sitt uppdrag i den administrativa roll man har.

Regelbunden uppföljning och revision av samtliga åtkomsträttigheter ska ske kontinuerligt. För privilegierade användare med särskilda åtkomsträttigheter (administratörer) ska revision ske om möjligt med kortare intervall. Särskild uppmärksamhet kan behöva ägnas då medarbetare med privilegierade åtkomsträttigheter slutar eller byter tjänst. Processer och rutiner för behörighetshantering ska följas upp och dokumenteras.

Riktlinjer för reglering av åtkomsträttigheter	
D.2.8	Det ska finnas beslutade och dokumenterade regler och rutiner för behörighetshantering för IT- resurser.
D.2.9	IT-resurser ska ha åtkomsträttigheter som motsvarar hur de är klassade.
D.2.10	Användaridentiteter och vilka individer dessa tillhör ska registreras i en gemensam förteckning och rutin ska finnas för att hålla denna förteckning uppdaterad. För att garantera spårbarhet ska rutinen även innehålla kontroll så att inte tidigare identiteter återanvänds. Historikfunktion ska finnas så att förteckningen kan visa vilka identiteter som fanns och vilka individer dessa tillhörde vid varje given tidpunkt.
D.2.11	Åtkomst som inte längre behövs eller behov av ny åtkomst ska regleras snarast. Det ska om möjligt finnas rutiner kopplade till personalavdelningen för att säkerställa att sådan reglering av åtkomst kan ske vid anställning, vid förändring av roll eller arbetsuppgifter samt vid upphörande av anställning.
D.2.12	Administrativa rättigheter ska endast ges där så är uttryckligen nödvändigt. För tilldelning av administrativa rättigheter för användare på klienter gäller att sådan rätt i första hand ska ges tillfälligt för att till exempel omfatta en installation av programvara och i andra hand ges för en viss tid med ett specifikt slutdatum. It- och digitaliseringschef beslutar om tilldelning av privilegierad åtkomsträtt. Granskning av administrativa rättigheter ska ske i enlighet med verksamhetens behov och legala förutsättningar.
D.2.13	Gruppidentiteter är inte tillåtna. Undantag gäller för autoinloggade konton. Eventuella undantag ska godkännas av It- och digitaliseringschef. Gruppidentiteter ska då enbart beviljas under följande förutsättningar: <ul style="list-style-type: none">• Behov av gruppidentitet är tydligt beskrivet och alternativen utredda så att det framgår varför gruppidentiteten är nödvändig• Gruppidentiteten ska ha en registrerad ägare• Gruppidentiteten ska vara tidsbegränsade med tydligt slutdatum• En avvecklingsplan ska finnas för att ersätta gruppidentiteten med individuella identiteter• Ägaren av gruppidentiteten ska föra en förteckning alla som använder

	<p>identiteten. Historikfunktion ska finnas så att förteckningen kan visa vilka användare som fanns viden given tidpunkt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Användande av gruppidentiteter ska dokumenteras enligt ovan. • Autentiseringsinformation ska uppdateras om någon användare lämnar gruppidentiteten. Om en användare till exempel lämnar en gruppidentitet med ett delat lösenord så ska lösenordet ändras och ett nytt lösenord distribueras till kvarvarande användare av gruppidentiteten <p>Ägaren av gruppidentiteten tar fullt ansvar för eventuellt missbruk av gruppidentiteten</p>
D.2.14	<p>För externa användare gäller att tilldelning av åtkomst, utöver övriga regler för åtkomstilldelning även ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidsbegränsas att endast omfatta tiden som behövs för att utföra uppgiften <p>Föregås av sekretessavtal</p>
D.2.15	<p>Prövning av den enskilde ska ske och en tystnads- och sekretessförbindelse upprättas innan åtkomst tilldelas till IT-resurs som innehåller information med höga skydds krav avseende konfidentialitet.</p>

Säkerhetsloggning

För att möjliggöra incidentutredningar och att i efterhand kunna utreda vad som hänt krävs spårbarhet. För att erhålla spårbarhet ska kommunens IT- resurser övervakas och loggas avseende användaraktiviteter, avvikelser, fel och informationssäkerhetsincidenter. Loggar ska skyddas mot manipulation och obehörig åtkomst, sparas en viss tid och granskas regelbundet av utpekad loggadministratör.

I de fall logginformation går att knyta till en enskild person är de att betrakta som personuppgifter och omfattas då av krav i dataskyddsförordningen (GDPR). Detta innebär bland annat att sådana loggar med personuppgifter ska skyddas från obehöriga. Det innebär också att om loggning används för att tekniskt övervaka ett system av säkerhetsskäl får loggen inte senare användas för andra syften. Om kontroller utförs för andra syften än det ursprungliga är lagkravet att personen ska informeras och ge sitt samtycke.

Riktlinjer för säkerhetsloggning	
D.2.17	Vid åtkomst till IT-resurs och information med höga skydds krav avseende konfidentialitet eller riktighet krävs loggning av åtkomst för att erhålla spårbarhet.
D.2.18	Loggningsverktyg och logginformation ska skyddas mot manipulation och obehörig åtkomst, logginformation innehållande loggning av åtkomst har alltid höga skydds krav avseende konfidentialitet eller riktighet.
D.2.19	Händelseloggar som registrerar användaraktiviteter, avvikelser, fel och informationssäkerhetsincidenter, ska skapas, bevaras en bestämd tid och granskas regelbundet. För loggar som innehåller systemadministratörers aktiviteter gäller att de ska granskas av loggadministratör som inte är samma person som systemadministratören.

D3. Kryptering

Kryptering kan användas för flera ändamål, såsom att genom kryptering förhindra obehörig åtkomst till information, eller genom kryptografiska signaturer garantera informationens riktighet eller äkthet.

IT- och digitaliseringskontoret ska vid behov tillhandahålla godkända krypteringslösningar och instruktioner hur dessa ska användas. Behov av kryptering ska baseras på informationsklassning. Vanligen finns behov av kryptering då det föreligger höga skyddskrav på konfidentialitet och/eller riktighet.

Krypteringslösningar ska bygga på etablerade standarder och ska tas fram av teknisk systemförvaltare i samråd med verksamhetsansvarig och informationssäkerhetsamordnare.

Ibland kan krypteringslösningar medföra nya risker relaterade till nyckelhantering. Dessa risker behöver hanteras bl.a. genom revokering, validering och återställning av nycklar:

- Revokering av nycklar gör det möjligt att avsluta åtkomst till IT-resurser.
- Validering av nycklars giltighet och autenticitet möjliggör att användare av en IT-resurs kan avgöra om en nyckel är giltig och att innehavaren kan kontrolleras.
- Återställning av nycklar är en funktion för att göra det möjligt att återställa information även om nyckel förloras. Detta kan till exempel åstadkommas genom användandet av en särskild återställningsnyckel eller genom att nycklar säkerhetskopieras. Dock kan sådana lösningar innebära andra säkerhetsrisker eftersom nycklarna finns på fler ställen, och det ställer stora krav på åtkomstkontroll, administrativa rutiner och loggning så att åtkomst till nycklar kan spåras.

Riktlinjer för kryptering	
D.3.1	Krypteringslösningar ska baseras på etablerade standarder och införande ska godkännas av teknisk systemförvaltare i samråd med verksamhetsansvarig och informationssäkerhetsamordnare.
D.3.2	Nyckelhantering ska säkerställas för att tillgodose de krav som finns för IT-resurs avseende <ul style="list-style-type: none">• Revokering av nycklar• Validering av nycklars giltighet och autenticitet• Återställning av nycklar
D.3.3	Krypteringsnycklar är konfidentiell information och ska skyddas därefter.

D4. Fysisk och miljörelaterad säkerhet

Fysisk och miljörelaterad säkerhet avser att förhindra otillåten fysisk åtkomst till, skador på och störningar i IT-resurser.

Informationsklassning ska användas som ett stöd för att utforma det fysiska skyddet som alltid måste utgå från vilken information som hanteras samt hur skyddsvärda IT- resurserna är.

Säkra utrymmen för IT resurser

Säkra utrymmen med särskilda säkerhetskrav är exempelvis rum som används för servrar, switchar och annan kommunikationsutrustning, kontorsutrymmen där känslig information bearbetas samt arkiv. För IT-funktioner är det främst datorhallar, serverrum samt korskopplingsutrymmen som är aktuella.

Tillträden till säkra utrymmen ska endast ges till de personer som behöver tillträde för att utföra sitt uppdrag i den roll de har. Det ska finnas dokumenterade beslut om vem som ges tillträde att arbeta i säkra utrymmen. Instruktion för hur arbete i respektive lokal får bedrivas ska finnas. Personer med arbetsuppgifter i säkra utrymmen ska ha god kännedom om de regler som gäller för arbetet i dessa lokaler.

Säkra utrymmen ska utformas så att utrustning inte utsätts för vätskeläckage, korrosiva brand- och släckgaser, damm etc. VA-dragningar i eller i direkt närhet av driftmiljö ska undvikas och risker för vatteninträngning hanteras. Om golvbrunn finns ska åtgärder vidtas för att undvika att vatten kan tränga upp.

Godkänt brandskydd och brandlarm ska finnas. Släckutrustning ska väljas så att inte onödig skada uppstår vid släckning av brand. Ventilation och andra genomföringar mellan brandceller ska förses med brandspjäll. Säkra utrymmen som innehåller IT-resurser med höga skydds krav ska bevakas och fysisk närvaro ska loggas (till exempel tillträdes- eller videoövervakningsloggar).

Godsmottagning och lastning

Godsmottagning och lastning ska avgränsas och organiseras så att de begränsar onödigt tillträde till känsliga områden och säkra utrymmen. Inkommande gods ska registreras och godkännas av egen personal vid leveranstillfället och eventuella avvikelser från förväntad leverans ska kvitteras av leverantören.

Underhåll, reparation och avveckling

Underhåll av utrustning ska ske i enlighet med leverantörens anvisningar.

Reparation av utrustning och IT-resurser kräver ofta åtgärder från extern personal. Om underhåll och reparation ska utföras av extern personal på IT- resurs med höga skydds krav avseende konfidentialitet ska extern personal när det bedöms nödvändigt underteckna sekretessavtal. Det kan vara nödvändigt att vidta särskilda åtgärder, exempelvis att känslig information flyttas, raderas eller krypteras innan någon extern personal hanterar utrustningen. Detsamma gäller avveckling av IT- resurser där avveckling eller återanvändning bör ske på ett sådant sätt att känslig information inte riskerar att komma i orätta händer.

Datamedia där information inte har krypterats kan behöva skrivas över eller destrueras innan den sänds till skrotning eller återanvändning.

Skydd av utrustning

Utrustning ska placeras och skyddas för att motverka stöld och miljörelaterade hot som värme, kyla, fuktighet, vätska samt partiklar i luft. Användning ska ske i enlighet med ägarens instruktioner. I publika lokaler krävs stöldskydd (till exempel fastlåsnings) och märkning av utrustning. Mobil utrustning som ska användas utanför kommunens lokaler ska förses med stöldskydd och märkning.

Användning ska ske i enlighet med de instruktioner som gäller vid distansarbete och mobil utrustning.

Elförsörjning

Säker elförsörjning (till exempel avbrottsfri kraft genom UPS och reservkraft) ska finnas så att IT- resurser skyddas från elavbrott och andra störningar som orsakas av fel i tekniska försörjningssystem.

Riktlinjer för fysisk och miljörelaterad säkerhet	
D.4.1	Tillträdet till säkra utrymmen ska vara begränsat och regleras minst med hjälp av låssystem med separat nyckelsystem. Nyckel-, kort- och kodinnehav ska vara förtecknade.
D.4.2	Rutiner för att arbeta i säkra utrymmen ska utformas och tillämpas. Roller med ansvar för ett säkert utrymme har också ansvar att ta fram en instruktion för hur arbete i respektive lokal får bedrivas.
D.4.3	Beslut om vem som ges tillträde att arbeta i säkra utrymmen ska vara dokumenterat Beslut tas av IT- och digitaliseringschef.
D.4.4	Personal som beviljats tillfälligt tillträde till säkra utrymmen ska övervakas under hela besöket.
D.4.5	Åtkomstpunkter såsom leverans- och lastningsområden och andra punkter där obehöriga personer kan komma in i lokalerna ska styras och om möjligt isoleras från säkra utrymmen med IT-resurser för att undvika säkerhetsrisker.
D.4.6	Inkommande gods ska registreras och godkännas av egen personal vid leveranstillfället och eventuella avvikelser från förväntad leverans ska kvitteras av leverantören.
D.4.7	Godkänt brandskydd och brandlarm ska installeras. Släckutrustning ska väljas så att inte onödig skada uppstår vid släckning av brand. Ventilations och andra genomföringar mellan brandceller ska förses med brandspjäll.
D.4.8	Utrymmet ska utformas så att utrustningen inte utsätts för vätskeläckage, korrosiva brand- och släckgaser, damm etc. VA-dragnings i eller i direkt närhet av driftmiljö ska undvikas och risker för vatteninträning hanteras. Om golvbrunn finns ska åtgärder vidtas för att undvika att vatten kan tränga upp.
D.4.9	Utrymmen som innehåller informationstillgångar med <i>höga skyddskrav</i> ska uppfylla Skyddsklass 3 enligt SSF 200 Inbrottskydd.
D.4.10	IT-resurser ska skyddas från elavbrott och andra störningar som orsakas av fel i tekniska försörjningssystem.
D.4.11	Kablage för ström och telekommunikation för data eller stödjande informationstjänster ska skyddas från avlyssning, störningar och skada.

D.4.12	Åtgärder ska vidtas för att temperaturen hålls inom de gränsvärden som specificerats för aktuell utrustning, även vid störningar i elförsörjningen i de fall utrustning försetts med avbrottsfri kraft.
D.4.13	Datamedia som innehåller för verksamheten kritisk information och systeminformation ska förvaras i för datamedia brandklassat datamedieskåp.
D.4.14	Underhåll och reparation ska utföras på sådant sätt att information eller IT-resurs inte riskerar att röjas eller skadas. Om extern personal ska utföra underhåll på IT-resurs med höga skydds krav ska om nödvändigt sekretessavtal tecknas. Vid känslig information döljas, flyttas eller raderas från utrustningen. Underhåll och reparation ska följas upp i loggböcker.
D.4.15	Avveckling eller skrotning av IT-resurser och datamedia ska, efter att information som ska bevaras ha förts över till kommunarkivet, ske genom att information skrivs över, raderas eller förstörs.
D.4.16	Avveckling eller skrotning av datamedia med höga skydds krav på konfidentialitet sker genom att information skrivs över i multipla operationer, alternativt att mediet där informationen lagrats förstörs på ett fullständigt och oåterkalleligt sätt. Observera att krypterad datamedia inte är känslig om nyckel för dekryptering ges ett fortsatt skydd, eller att nyckel destruerats.
D.4.17	IT-utrustning ska inte avlägsnas utanför kommunens lokaler utan tillstånd. (Avser inte bärbara datorer eller tjänstemobiltelefoner).
D.4.18	IT-utrustning tillhörande kommunen avsedd att användas utanför kommunens lokaler ska förses med stöldskydd och märkning

D5. Driftsäkerhet

Driftsrutiner

Det ska finnas dokumenterade driftsrutiner tillgängliga för alla användare som behöver dem. Driftsrutiner ska vara formella och beslutade dokument och ska utgöra en del av ett system/objekts förvaltningsplan.

Driftsrutiner ska finnas för väsentliga processer och objekt, exempelvis:

- installation och konfiguration av system
- uppstarts- och nedtagningsrutin
- säkerhetskopiering,
- underhåll av utrustning
- supportkontakter vid oväntade funktionella eller tekniska problem
- hantering av media och datahall.

Utvecklings-, test- och driftmiljöer bör vara separerade för att minska risken för obehörig åtkomst eller ändringar i driftmiljön.

Riktlinjer för driftsrutiner	
D.5.1	Det ska finnas formella, beslutade och dokumenterade driftsrutiner för väsentliga processer och objekt. Dessa ska göras tillgängliga för alla användare som behöver dem.
D.5.2	Utvecklings-, test- och driftmiljöer ska vara separerade för att minska risken för obehörig åtkomst eller ändringar i driftmiljön.

Skydd mot skadlig kod

För att skydda mot skadlig kod behövs metoder för att förebygga, upptäcka skadlig kod och för att återställa IT-miljön efter angrepp. Förutom tekniskt skydd är det även viktigt att alla som använder IT-resurser vet hur de kan minska risken att drabbas av skadlig kod samt vad de ska göra om de misstänker angrepp av skadlig kod (se Kapitel B, avsnitt B4 – Skadlig kod).

Kommunens IT-resurser ska skyddas från skadlig kod genom att antivirusprogramvara installeras på klienter och servrar. Skyddet ska regelbundet uppdateras.

Programvara ska i förebyggande syfte skanna efter skadlig kod i:

- datorer i kommunens nätverk,
- filer som tas emot via nätverk eller någon form av media och i
- webbsidor.

IT-resurser med höga skyddskrav ska regelbundet granskas med avseende på skadlig kod.

Om angrepp av skadlig kod inträffat ska det finnas en fastställd rutin för återställning av IT-resurser (se avsnitt D9 – Incidenthantering).

Säkerhetsuppdateringar är en viktig komponent för att hålla system och applikationer fria från säkerhetsbrister som kan exploateras av skadlig kod.

Det ska finnas rutiner för att regelbundet samla in information om skadlig kod, till exempel prenumerera på nyhetstjänster eller bevaka webbplatser som ger information om ny skadlig kod (till exempel cert.se).

Riktlinjer för skadlig kod	
D.5.4	Det ska finnas metoder och programvara för skydd mot skadlig kod som förebygger, upptäcker skadlig kod och som återställer i kommunens IT-miljö efter angrepp. Alla datorer (servrar och klienter) ska ha skydd mot skadlig kod (antivirusprogramvara) som frekvent och regelbundet uppdateras (dagligen)
D.5.5	IT-resurser som stöder objekt med höga skyddskrav ska regelbundet granskas med avseende på skadlig kod.
D.5.6	System och applikationer ska regelbundet uppdateras för att hållas fria från säkerhetsbrister som kan exploateras av skadlig kod. Säkerhetspatchar ska regelmässigt och skyndsamt installeras på alla IT-resurser enligt tillverkarnas rekommendationer och enligt fastställd rutin
D.5.7	Det ska finnas en fastställd rutin för återställning av datorer om kommunen skulle drabbas av skadlig kod eller virusutbrott.
D.5.8	Det ska finnas rutiner för att regelbundet samla in information om skadlig kod, till exempel prenumerera på nyhetstjänster eller bevaka webbplatser som ger information om ny skadlig kod (till exempel cert.se).

Säkerhetskopiering

Säkerhetskopiering av information, program och speglingar av system är en viktig del av driftsäkerheten. Detta ger möjlighet att återställa en IT-resurs till ett fungerande tillstånd efter uppkomsten av ett fel, och att åtgärda både riktighet och tillgänglighet hos information.

Säkerhetskopieringen syftar till att väsentlig information ska kunna rekonstrueras med hjälp av säkerhetskopior och återläsningsrutiner.

Vilka skyddsåtgärder som vidtas för specifika system ska styras på av hur de är klassade i aspekterna tillgänglighet och riktighet. Stöd för detta kan vara att använda de två måtten RPO och RTO. Hur stor informationsförlust som kan accepteras kan definieras för varje IT-resurs genom att fastställa RPO (Recovery Point Objective). Den längsta acceptabla tiden för att återställa IT-resursen efter ett avbrott kan fastställas med målsättning för återställningstid RTO (Recovery Time Objective).

Säkerhetskopior ska lagras geografiskt åtskilt från originalmaterialet för att skydda från fysiska incidenter och katastrofer. Ofta används lösningar där man skiljer på långtids- och korttidslagring där enbart långtidslagringen är skild från originalmaterialet. Då bör korttidslagring skyddas genom ett säkert utrymme avsett för datamedia, annars riskerar man att vid en brand förlora all information som tillförts systemet sedan kopiering till långtidslagring skedde, vilket i vissa fall kan vara lång tid (se avsnitt D4 – Fysisk och miljörelaterad säkerhet).

Säkerhetskopior ska testas regelbundet för att säkerställa att återläsning fungerar som avsett.

Riktlinjer för säkerhetskopiering	
D.5.9	För IT-resurser med höga skyddskrav avseende tillgänglighet ska redundans finnas i delkomponenter, system, lagring och nätverk samt säkerställd infrastruktur för IT-drift, till exempel UPS elförsörjning, reservkraft, redundant kyla m.m. Tillgänglighet ska övervakas med automatiska larm om viktiga kvalitetsmått inte uppfylls. Gränsvärden för larm ska sättas så att uppfyllande av målsättning för återställningstid säkerställs. Automatiska larm ska regelbundet testas.
D.5.10	Baserat på objekts/systems klassning av riktighet och tillgänglighet ska krav definieras för säkerhetskopiering av information. Dessa krav ska minst reglera vilken information som ska omfattas av säkerhetskopiering, hur lång tid säkerhetskopior ska sparas samt vilka kontroller som ska genomföras av säkerhetskopiorna fungerar. Vidare ska maximal informationsförlust och målsättning för återställningstid definieras för varje IT-resurs och tillsammans med övriga krav ligga till grund för vald backuplösning. <ul style="list-style-type: none">• Målsättning för återställning av data, RPO (Recovery Point Objective), den maximalt acceptabla mängden av dataförlust som tillåts vid en återställning av en IT-tjänst efter ett avbrott ska fastställas• Målsättning för återställningstid, RTO (Recovery Time Objective), den längsta acceptabla tiden för att återställa IT-resursen efter ett avbrott ska fastställas
D.5.11	Det ska finnas en process för återläsning från säkerhetskopia som är testad och dokumenterad för respektive IT-resurs.
D.5.12	Backup av IT-resurser med höga skyddskrav avseende tillgänglighet (höga RTO krav) bör lagras på snabbt backupmedia såsom till exempel SAN-diskar. Övervakning av backupfunktion ska konfigureras med automatlarm vid problem.

D.5.13	Säkerhetskopiering av information med höga skydds krav avseende konfidentialitet ska ske till krypterad backupmedia eller ges motsvarande skydd. Säkra återställningsrutiner ska användas med kontroller att återställning av konfidentiell information ges rätt skydd efter återställning, till exempel bör dekryptering under återställning undvikas.
D.5.14	Säkerhetskopior ska lagras geografiskt åtskilt från originalmaterialet. Om lösning används där man skiljer på långtids- och korttidslagring är det tillräckligt att långtidslagringen är skild från originalmaterialet under förutsättning att korttidlagrade säkerhetskopior förvaras i ett säkert utrymme avsett för datamedia.

Loggning och övervakning

Övervakning och loggning gör det möjligt att upptäcka händelser i IT-resurser. Genom loggning kan man i efterhand analysera vad som hänt och på så sätt möjliggöra korrigerande eller förebyggande åtgärder. Händelseloggar som registrerar användaraktiviteter, avvikelser, fel och informationssäkerhetskäns händelser ska skapas, bevaras och granskas regelbundet.

Loggning av händelser utgör grunden för automatiserade övervakningssystem som är kapabla att skapa rapporter och varningar avseende säkerhet i system och tillämpningar.

Händelseloggar kan innehålla bl.a.

- användarkonto,
- systemaktiviteter,
- datum, tider och uppgifter om viktiga händelser, t.ex. inloggning och utloggning,
- enhetens identitet eller plats, om möjligt, och systemidentifierare,
- register över lyckade och misslyckade åtkomstförsök till system,
- poster av lyckade och misslyckade åtkomstförsök till data och andra resurser,
- förändringar i systemkonfiguration,
- användning av privilegierad åtkomst,
- användning av systemverktyg och tillämpningar,
- åtkomst till filer och typ av åtkomst,
- nätverksadresser och protokoll,
- alarm från systemet för åtkomstkontroll,
- aktivering och inaktivering av säkerhetsverktyg, som anti-virusystem och
- intrångsdetekteringssystem, och
- register över transaktioner som utförs av användare i tillämpningar.

Krav på loggar och övervakningssystem kan variera beroende på IT-resursens art och användningsområde. Det är IT-resursens klassning och systemägarens krav som utgör grunden för behovet.

D.5.15	Loggning ska normalt ske i IT-resurser avseende fel, systemhändelser. Loggar ska sparas en viss tid samt regelbundet analyseras och övervakas. Typ och omfattning av loggar och övervakningssystem ska baseras på IT-resursers klassning och objekt-/systemägares krav.
D.5.16	För att säkerställa all typ av loggning av händelser ska systemklockorna i alla relevanta IT- resurser synkroniseras mot en betrodd referenskälla för korrekt tid.
D.5.17	Loggningsverktyg och logginformation har höga skyddskrav och ska skyddas mot manipulation och obehörig åtkomst.

Genom användning av loggverktyg samt att alla loggkällor använder gemensam och korrekt tid kan händelser i olika IT-resurser korreleras vilket ger en bättre och mera heltäckande bild av händelser jämfört med om logg övervakas i varje system för sig.

Hantering av tekniska sårbarheter

Det ska finnas rutiner så att information om tekniska sårbarheter upptäcks i tid, att sårbarheter kan analyseras och att lämpliga åtgärder kan vidtas för att behandla de risker som sårbarheter medför.

Okontrollerad installation av program kan medföra sårbarheter och incidenter, som exempelvis obehörig åtkomst till information, förlust av riktighet eller överträdelse av immateriella rättigheter. Regler för programinstallationer som utförs av användare ska upprättas och införas som definierar vilka typer av program en användare kan installera och på vilket sätt.

Riktlinjer för hantering av tekniska sårbarheter	
D.5.20	Det ska finnas rutiner för att få information om, upptäcka, analysera och åtgärda tekniska sårbarheter i IT-resurser. Uppdateringar och säkerhetspatchningar ska göras regelbundet på IT- resurser.
D.5.21	I de fall säkerhetspatchning inte är praktiskt möjlig ska information om tekniska sårbarheter i sådana IT-resurser inhämtas och analyseras och lämpliga åtgärder vidtas för att hantera den tillhörande risken.
D.5.22	Säkerhetsgranskning av IT-resurser som exponeras mot Internet ska ske regelbundet och minst en gång per månad för att kontrollera att inga uppenbara sårbarheter exponeras och att tillräcklig säkerhetsnivå upprätthålls. Sådan granskning kan till exempel bestå av skanning av sårbarheter med automatiserade verktyg eller så kallade penetrationstester.
D.5.23	Det ska finnas regler för programinstallationer som utförs av användare som definierar vilka typer av program en användare kan installera och på vilket sätt.

D6. Kommunikationssäkerhet

Kommunikationssäkerhet är skydd i IT-resurser och nätverk som används för datakommunikation i syfte att skydda den information som kommuniceras.

Nätverkssäkerhet

Det ska finnas rutiner för hantering av nätverk. Förvaltning ska ske av ansvariga som utpekats av ägare till nätverk.

Skyddsåtgärder ska införas för att nå säkerhet för information i nätverk och anslutna tjänster utifrån informationsklassningen av anslutna objekt. Krav på skydd ska inkluderas i avtal för nätverkstjänster om dessa tjänster tillhandahålls som outsourcade tjänster. Skydd för nätverkssäkerhet kan exempelvis vara:

- Autentisering av system
- Kryptering
- Regler för säkerhet och nätverksanslutning
- Begränsning av systemanslutningar
- Brandväggar och intrångsdetekteringssystem
- Loggning och övervakning av nätverk
- Separation av nätverk (segmentering)

Segmentering betyder att dela upp nätverket i olika segment för att t.ex. tillåta enbart ekonomiadministratörer tillgång till nätverket med ekonomisystem. Segmentering av nätverk ska användas som en del av den totala säkerhetslösningen för att skydda känslig information och övriga resurser.

En grundläggande segmentering av nätverket ligger i att skilja interna nät från Internet, samt att utvecklings-, test- och produktionsmiljöer ska vara skilda från varandra. Ytterligare segmentering ska göras då det är motiverat av säkerhetsskäl. Brandväggar och utrustning för segmentering av nätverk behöver revideras regelbundet för att hållas uppdaterade med rätt regler för kommunikation mellan olika IT-resurser över de olika nätsegmenten.

Riktlinjer för nätverkssäkerhet	
D.6.1	Krav på skydd vad gäller nätverkstjänster ska identifieras, dokumenteras och tillämpas samt inkluderas i avtal för nätverkstjänster om dessa tjänster tillhandahålls som outsourcade tjänster.
D.6.2	Trådlös datakommunikation innehållande information med normala eller höga skyddskrav avseende konfidentialitet är endast tillåtet från godkända klienter. Teknik för att kryptera och säkra kommunikationen ska alltid användas oavsett skyddskrav.
D.6.3	En grundläggande segmentering av nätverket ska göras för att skilja interna nät från Internet, samt att skilja utvecklings-, test- och produktionsmiljöer från varandra. Grupper av informationstjänster, användare och informationssystem kan ytterligare segmenteras i separata nätverks efter skyddsbehov. <ul style="list-style-type: none">• Utrustning ska finnas för att kontrollera och förhindra obehörig nätverkstrafik mellan olika nätverkssegment.
D.6.4	Brandväggar ska konfigureras i enlighet med dokumenterad brandväggspolicy. Av brandväggspolicyn ska framgå vilka nätverkstjänster som ska tillåtas, vilka händelser och aktiviteter som ska loggas och följas upp. Brandväggar och brandväggspolycier ska revideras periodiskt.
D.6.5	Kommunikationstjänster mellan Söderköpings kommun och externa nätverk ska dokumenteras och godkännas av Objekt-/systemägare IT innan inkoppling får ske.

Informationsöverföring

Information som hanteras genom elektronisk meddelandehantering ska ges lämpligt skydd. Om e-post innehållande information med höga skydds krav avseende konfidentialitet ska sändas till extern part ska lösning med kryptering och signering användas.

Avtal som reglerar säker överföring av information mellan Söderköpings kommun och extern part ska upprättas. Användandet av osäkra klartextprotokoll såsom till exempel FTP och HTTP ska undvikas och ersättas av säkra alternativ om information med normala eller höga skydds krav avseende konfidentialitet ska överföras.

Riktlinjer för informationsöverföring	
D.6.6	Kommunikation med höga skydds krav avseende konfidentialitet och riktighet ska alltid krypteras och kommunicerande parter ska identifieras på ett säkert sätt med digitala signaturer eller motsvarande.
D.6.7	Utgående massutskick av e-post ska begränsas för att förhindra att kapad mailbox används till att skicka ut stora mängder spam.
D.6.8	Överföringslösningar för information mellan Söderköpings kommun och externa parter ska regleras genom avtal där minst följande regleras: <ul style="list-style-type: none">• Motparten informeras om informationens klassning och garanterar att information med normala eller höga skydds krav avseende konfidentialitet ges rätt nivå av skydd och inte förs vidare till annan part.• Kommunikationslösning ska definieras med de nätverkskomponenter som ingår i säkerhetslösningen samt den konfiguration och de inställningar som krävs för att upprätthålla rätt nivå av skydd.• Vid kommunikation med annan part med normala eller höga skydds krav• avseende konfidentialitet ska överföringen skyddas med kryptering.• Trafik i uppsatta förbindelser ska om möjligt loggas av båda parter.
D.6.9	Kommunikation med e-post till andra organisationer skyddas i samtliga e-postsystem genom att konfigurera och aktivera standardiserade säkerhetsfunktioner.
D.6.10	E-post med höga skydds krav avseende konfidentialitet till extern mottagare ska krypteras och signeras. E-post med höga skydds krav enbart avseende riktighet ska kryptografiskt signeras men behöver inte krypteras.

D7. Anskaffning och utveckling av IT-resurser

Korrekt informationssäkerhet för IT-resurser ska säkerställas över hela livscykeln och börjar vid anskaffning eller utveckling.

Säkerhetskrav på IT-resurser

Krav som rör informationssäkerhet ska redan från början inkluderas i kraven för nya IT- resurser likväl som i krav för förbättringar av befintliga. Det gäller oavsett om IT-resursen upphandlas externt, utvecklas internt eller en kombination av båda (till exempel anpassning av ett inköpt standardsystem).

Informationssäkerhetskraven ska spegla den klassning som tilldelats IT-resursen och som baseras på till exempel författningar och interna regelverk, riskanalyser eller analys av incidenter.

Utveckling, anskaffning eller förändring av system som omfattas av verksamhetsnära förvaltning ska involvera parterna i förvaltningsorganisationen. Teknisk systemförvaltare i samråd med informationssäkerhetssamordnare ansvarar för att rätt tekniska krav formuleras som överensstämmer med verksamhetens krav så att system ges skydd som korrelerar till klassningen. Utveckling, anskaffning eller förändring av underliggande IT-resurser i form av infrastruktur, stödsystem m.m. ska ha minst motsvarande krav som de system som de stöder. Ibland kan kraven vara ännu högre än för de system de stödjer, exempelvis om en IT-resurs stödjer ett stort antal system som var för sig inte är kritiska.

Informationssäkerhetskrav ska dokumenteras och granskas av alla berörda parter innan utvecklingen, anskaffningen eller förändringen påbörjas.

Riktlinjer för säkerhetskrav på IT-resurser	
D.7.1	<p>Informationssäkerhet ska inkluderas i kraven för nya IT-resurser och i förändringar av befintliga. Det gäller oavsett om IT-resursen upphandlas externt, utvecklas internt eller en kombination av båda (till exempel anpassning av ett inköpt standardssystem).</p> <p>Informationssäkerhetskraven ska baseras på den klassning som tilldelats IT-resursen och ska dokumenteras och granskas av alla berörda parter innan utvecklingen, anskaffningen eller förändringen påbörjas.</p>

Säkerhetskrav vid upphandling av IT-stöd

Vid upphandling av IT-stöd gäller ovanstående riktlinjer för säkerhetskrav på IT-resurser. Det är än viktigare vid extern upphandling att vara tydlig när det gäller kravställning av informationssäkerhet. Externa leverantörer använder kanske annan terminologi och har annan förståelse för informationssäkerhet än vad som föreligger internt i kommunen. Exempelvis är man kanske inte familjär med klassning av information och objekt, och även om man är det kanske man tillämpar andra nivåer och tolkar de olika nivåerna på annat sätt.

Avtal med IT-leverantör ska reglera ansvar för implementation och upprätthållande av säkerhetsfunktioner och ansvar för testning och verifiering av dessa. Dessutom ska avtalet reglera ansvar för sådana brister som eventuellt upptäcks under drift.

Om upphandlade system även ska drifvas hos en leverantör tillkommer krav som kan innefatta:

- Fördjupade krav på leverantörens interna IT-miljö och informationssäkerhet (till exempel certifieringar)
- Leverantörens kontinuitetshantering

- Rätt till tredjepartsrevision
- Sekretessavtal
- Personuppgiftsbiträdesavtal (ex reglera tredjelandsöverföringar)
- Rätt till incidentrapporter från leverantören som berör leveranser till Söderköpings kommun

I kravspecifikationer ska alltid tydliga krav på säkerhet formuleras som sedan används vid utvärdering av anbud.

Riktlinjer för säkerhetskrav vid upphandling av IT-stöd	
D.7.2	Tydliga informationssäkerhetskrav ska ställas vid upphandling av IT-stöd och ska sedan användas vid utvärdering av anbud. Kraven ska baseras på den klassning som tilldelats IT- resursen.
D.7.3	IT-leverantörer ska alltid delge hur de bedriver säkerhetsarbete i både den operativa verksamheten och i arbetet med systemutveckling.
D.7.4	Avtal med IT-leverantör ska innefatta stöd och support i händelse av fel och incidenter.
D.7.5	Avtal med IT-leverantör ska innefatta: <ul style="list-style-type: none">• Att leverantören innan leverans till Söderköpings kommun genomförsäkerhetstestning av system och ingående komponenter.• Att leverantören ska åtgärda eventuella säkerhetsbrister som identifierats i samband med acceptanstest och/eller leveranskontroll.
D.7.6	Avtal med IT-leverantör ska reglera hur kontroll av avtalets uppfyllande ska ske, till exempel genom tredjepartsrevision eller granskning genomförd av Söderköpings Kommun.
D.7.7	Upphandling av system som ska driftas hos extern leverantör medför ytterligare krav, exempelvis: <ul style="list-style-type: none">• Fördjupade krav på leverantörens interna IT-miljö och informationssäkerhet (till exempel certifieringar)• Leverantörens kontinuitetshandling• Rätt till tredjepartsrevision• Sekretessavtal• Personuppgiftsbiträdesavtal• Rätt till incidentrapporter från leverantören som berör Söderköpings kommun
D.7.8	Om IT-leverantör använder underleverantör för hela eller del av leveransen ska ett avtal tecknas dem emellan som reglerar såväl affärsmässighet som säkerhet. Avtalet ska kunna delges. Följande punkter ska då minst beaktas avseende säkerhet: <ul style="list-style-type: none">• Hur applicerbara krav i avtal med IT-leverantör säkerställs även mot dessunderleverantör• Hur rättsliga krav uppfylls, exempelvis rörande lagstiftning om sekretess och personuppgifter• Vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa att alla berörda parter, inklusive underleverantörer, är medvetna om sitt säkerhetsansvar, licensieringsarrangemang, äganderätt till koden och upphovsrätt• Vilka åtgärder som vidtas för att säkerställa kvaliteten i leverans från underleverantör

Säkerhet vid systemutveckling

Regler för säker utveckling av program och system ska upprättas och tillämpas om kommunen i egen regi bedriver systemutveckling.

Systemförändringar inom utvecklingscykeln ska styras genom användning av ändringshanteringsprocessen. För systemutvecklings- och integrationsåtgärder ska utvecklingsmiljöer upprättas där så är möjligt och skyddas över IT-resursens hela livscykel. En säker utvecklingsmiljö inkluderar människor, processer och teknik som är involverad i systemutveckling och integration. Det innebär även att alla utvecklare måste ha en grundkompetens i programvarusäkerhet och att utvecklingsprocesser innehåller komponenter av utbildning och omvärldsbevakning.

Outsourcad systemutveckling ska övervakas och styras efter behov.

Riktlinjer för säkerhet vid systemutveckling	
D.7.9	Processer, rutiner och regler ska finnas som reglerar att informationssäkerhet finns med under hela utvecklingscykeln av IT-resurser.
D.7.10	För systemutvecklings- och integrationsåtgärder ska utvecklingsmiljöer upprättas och skyddas över IT- resursens hela livscykel.
D.7.11	Systemutvecklare ska ha kompetens i programvarusäkerhet.
D.7.12	Vid outsourcad systemutveckling ska krav ställas att man tillämpar en etablerad modell för säker systemutveckling.

Säkerhetskrav vid test

Säkerhetsfunktionalitet ska testas vid utveckling. Testning ska göras gentemot de ställda säkerhetskraven och i enlighet med överenskommen säker utveckling. Vid test kan man dra nytta av automatiserade verktyg, till exempel verktyg för kodgranskning eller för skanning av sårbarheter. Testning bör utföras i en realistisk testmiljö för att säkerställa att systemet inte kommer att införa sårbarheter i organisationens miljö och att testerna är tillförlitliga.

Testdata bör skyddas och kontrolleras. System- och acceptanstest kräver normalt avsevärda mängder testdata som är så snarlika produktionsdata som möjligt. Att använda produktionsdatabaser för test bör undvikas och personuppgifter måste i så fall först anonymiseras.

Test-, utvecklings- och driftmiljöer ska om möjligt separeras för att minska risken för obehörig åtkomst eller ändringar i produktionsmiljön. Driftsättning ska ske enligt ändringshanteringsprocessen.

Riktlinjer för säkerhetskrav vid test	
D.7.16	Säkerhetsfunktionalitet ska testas vid utveckling och testning ska göras gentemot de ställda säkerhetskraven och i enlighet med överenskommen säker utveckling.

D.7.17	Produktionsdata ska inte användas i test utan all testdata ska väljas ut noggrant, skyddas och styras. Om produktionsdata ändå behöver används gäller följande: <ul style="list-style-type: none">• Testdata ska alltid anonymiseras från personuppgifter• Rutiner för styrning av åtkomst som tillämpas för produktionssystem ska också gälla vid test av sådana system• Behörighet ska godkännas av objekt-/systemägare IT varje gång produktionsdata kopieras till ett testsystem• Produktionsdata ska omgående raderas från testsystem efter avslutad test• Kopiering av produktionsdata ska loggas för att erhålla spårbarhet.•
D.7.18	Test- eller utvecklingsversioner får ej placeras i produktionsmiljö utan utvecklings-, test och driftmiljöer ska om möjligt separeras för att minska risken för obehörig åtkomst eller ändringar i produktionsmiljön.
D.7.19	Driftsättning ska ske enligt ändringshanteringsprocessen.

D8. Incidenthantering

Med informationssäkerhetsincident avses en händelse som har eller skulle kunnat ha försämrat konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet hos information.

Alla medarbetare i Söderköpings kommun är skyldiga att rapportera incidenter (se Kapitel B). Detta innefattar självklart även medarbetare på IT- och digitaliseringskontoret samt externa aktörer som exempelvis konsulter. Även svagheter i skydd (brister) ska rapporteras, exempelvis larm som inte fungerar, öppna dörrar till våra lokaler eller öppna fönster efter kontorstid och så vidare.

Processer och rutiner ska finnas på plats för att säkerställa ett konsekvent och effektivt tillvägagångssätt för hantering av informationssäkerhetsincidenter inklusive kommunikation i samband med incidenterna.

Exempel på incidenter:

- Obehöriga har fått tillträde till kommunens lokaler
- Obehöriga har kommit åt information
- Dokument, till exempel publika rapporter, har ändrats felaktigt eller utan behörighet
- Infektion av virus eller annan skadlig kod
- Information som borde ha funnits arkiverad har försvunnit
- IT-resurser missbrukas av medarbetare eller externa personer

Viktiga aktiviteter i incidenthanteringsprocessen är

- Mottagning av information om incidenten
- Styrning av eventuella behov av omedelbara åtgärder. Dessa kan vara av temporärart tills en mer hållbar lösning kan komma på plats
- Analys av orsaker till incidenten så att korrektiva och preventiva åtgärder kan vidtas

- Återkoppling och kommunikation med dem som är påverkade av eller involverade i återhämtning efter incidenten liksom till den som rapporterat incidenten

Incidenthantering leds av IT- och digitaliseringskontoret och övriga berörda parter är delaktiga i lösning av problemet.

Incidenter där brott eller misstanke om brott föreligger ska alltid polisanmälas och insamling av bevis eller liknanden åtgärder ska inte göras utan samråd med polisen.

Medarbetare och deltagare i verksamheten som har upptäckt en incident eller svaghet där brott misstänks föreligga, ska inte själva försöka bevisa detta då det kan försvåra utredningar.

Större incidenter ska sammanställas i incidentrapporter som respektive objekt-/systemägare ansvarar för att ta fram i samverkan med IT- och digitaliseringskontoret. Mindre incidenter bör registreras och sammanställas och kan ligga till grund för kvantifiering och statistik.

Kunskaper baserade på analyser av hanterade incidenter ska användas för att minska sannolikheten eller konsekvenser av framtida, liknande, incidenter. Till exempel att incidentrapporter och statistik ligger till grund för framtida beslut för att förbättra skyddet, till exempel att investera i nya säkerhetslösningar.

Riktlinjer för incidenthantering	
D.8.1	Det ska finnas en incidenthanteringsprocess som omfattar informationssäkerhetsincidenter. Processen ska innefatta: <ul style="list-style-type: none">• Mottagning av information om incidenten• Styrning av eventuella behov av omedelbara åtgärder. Dessa kan vara av temporär art tills en mer hållbar lösning kan komma på plats• Analys av orsaker till incidenten så åtgärder kan vidtas• Återkoppling och kommunikation med dem som är påverkade av eller involverade i återställandet till normal drift.
D.8.2	Större incidenter ska sammanställas i incidentrapporter som respektive systemägare ansvarar för att ta fram i samverkan med IT-avdelningen.
D.8.3	Erfarenheter från inträffade incidenter, till exempel genom incidentrapporter och statistik, ska ligga till grund för framtida beslut för att förbättra skyddet, till exempel att investera i nya säkerhetslösningar.
D.8.4	Medarbetare är skyldiga att rapportera informationssäkerhetsincidenter såväl som informations- och IT-relaterade brister i system eller tjänster.
D.8.5	Incidenter där brott eller misstanke om brott föreligger ska alltid polisanmälas och insamling av bevis m.m. ska inte göras utan samråd med polisen. Medarbetare och deltagare i verksamheten som har upptäckt en incident eller svaghet där brott misstänks föreligga, ska inte själva försöka bevisa detta då det kan försvåra utredningar.
D.8.6	Informationssäkerhetsincidenter ska rapporteras till utpekad myndighet enligt NIS-direktivet.

Krisorganisation och krisplan

En krisplan ska finnas som ska aktiveras vid händelse av allvarliga incidenter eller kriser i IT- miljön. Krisplanen ska ha en ansvarig förvaltare (IT- och digitaliseringschef) och innehålla bl.a. krisorganisation, kontaktpersoner och operativa steg att vidta under en allvarlig störning

Riktlinjer för krisorganisation och krisplan	
D.8.6	Det ska finnas en krisorganisation på IT- och digitaliseringskontoret för allvarliga incidenter och kriser som tydligt beskriver roller och ansvar.
D.8.7	Det ska finnas en krisplan på IT som ska aktiveras vid händelse av en allvarlig incident eller kris. Krisplanen ska bl.a. innehålla krisorganisation, kontaktpersoner och operativa steg att vidta under en allvarlig störning eller kris.
D.8.8	Krisplanen ska testas och övas med regelbundenhet. Identifierade brister och svagheter ska åtgärdas i syfte att ständigt förbättra krisplanen för IT.

eller kris.

D9. Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering innebär att man i en organisation systematiskt arbetar med att och skapa en god återhämtningsförmåga för kritiska verksamhetsprocesser och minimera konsekvenserna av störningar, avbrott och katastrofer. Arbetet innefattar att identifiera kritiska verksamhetsprocesser och dessas beroenden av stöd och resurser som till exempel personal, lokaler och verktyg.

IT-resurser är ofta viktiga stöd för kritiska verksamhetsprocesser som ibland kan vara helt beroende av att det finns tillgängligt och fungerar som avsett. Kontinuitetshantering är därför en viktig del i informationssäkerhetsarbetet för att minimera negativa konsekvenser vid allvarliga IT-relaterade incidenter eller avbrott. Syftet är att efter ett större avbrott så snabbt som möjligt återgå till normalläge och att konsekvenserna för verksamheten ska vara så små som möjligt, både under och efter avbrottet.

Detta innebär att det för objekt/system med höga skydds krav avseende tillgänglighet måste finnas en beredskap för hur man hanterar avbrott. Systemägare ansvarar för att kontinuitetsplan finns på plats och att de motsvarar de krav som finns för objekt/system.

Riktlinjer för kontinuitetshantering	
D.9.1	Det ska finnas kontinuitetsplaner för samtliga kritiska IT-resurser med höga skydds krav avseende tillgänglighet.
D.9.2	Övning och testning av kontinuitetsplaner ska genomföras och utvärderas regelbundet och identifierade brister samt svagheter åtgärdas med syfte att ständigt förbättra kontinuiteten för IT.

D.9.3	Kontinuitetsplaner ska finnas tillgängliga för de medarbetare som ingår i aktiviteterna, men samtidigt utgör planerna information med högt skyddsvärde och förvaras skyddat så att de inte blir åtkomliga för obehöriga.
-------	--

Målsättningen är att kontinuitetshantering ska utvecklas i hela Söderköpings kommun och på sikt ingå i ett ledningssystem för informationssäkerhet.

D10. Granskning och kontroll

Granskning av IT-säkerhet för IT-resurser ska ske regelbundet för att kontrollera att inga uppenbara sårbarheter exponeras och att tillräcklig säkerhetsnivå upprätthålls. Särskilt viktigt är det att genomföra kontroll och granskning av kritiska delar av IT-miljön som direkt eller indirekt stöder system med höga skyddsvärden, samt införande av nya IT-lösningar.

Sårbarheter och brister som upptäcks vid granskningar ska tas upp för åtgärdande i genomförandeplaner. Akuta sårbarheter och brister ska åtgärdas omedelbart. Rapportering av större sårbarheter och brister ska ske till kommunledningsgruppen (KLG).

Internrevision av hela eller delar av IT-miljön ska göras minst vartannat år.

Riktlinjer för granskning och kontroll	
D.10.1	Kritiska delar i IT-miljön som stödjer objekt med höga skyddsvärden ska regelbundet övervakas och granskas för att sårbarheter och brister ska upptäckas.
D.10.2	Nya IT-lösningar ska vid minsta osäkerhet gällande säkerhetsförhållanden utsättas för tekniska granskningar.
D.10.3	Sårbarheter och brister som upptäcks vid granskningar ska tas upp för åtgärdande i genomförandeplaner. Akuta sårbarheter och brister ska åtgärdas omedelbart.
D.10.4	Rapportering av större sårbarheter och brister ska ske till kommunledningsgruppen.
D.10.2	Revision av hela eller delar av IT-miljön ska göras minst vartannat år. Innan granskning eller revision kan ske ska följande beaktas: <ul style="list-style-type: none">• Behov på åtkomst till system och data inför granskning eller revision ska avtalas med objekt-/systemägare• Omfattningen av tekniska aktiviteter för granskning eller revision ska beskrivas för- och godkännas av IT-resursens ägare.• Aktiviteter vid granskning eller revision begränsas om möjligt tillskrivskyddad åtkomst av program och data• Granskning som kan påverka tillgänglighet bör utföras vid sådan tidpunkt då påverkan på verksamheten är så liten som möjligt• All åtkomst vid granskning eller revision ska övervakas och loggas